

Reisverslag:
IN DE VOETSPOREN VAN DE IJSLANDVAARDERS
Van 27 mei tot en met 2 juni 2018

Dag 1, 27 mei:
Oostduinkerke – Kevlavik – Reykjanes – Hvolsvollur

Kennismaking met de ruwe natuur van IJsland

Het reisgezelschap vliegt met een rechtstreekse lijnvlucht uit Brussel naar Kevlavik. De rit naar de logeerplaats volgt de zuidelijke kustlijn van het schiereiland Reykjanes en biedt een fascinerende eerste blik op het eiland van water en vuur. Het hetebronnengebied 'Gunnhver' en het natuurlijke bad in de zee 'Brimketill' zijn een eerste kennismaking met de specifieke geologie in combinatie met de kracht van de elementen die het leven op IJsland bepalen, en die ook voor onze IJslandvaarders niet te onderschatten waren.

Door de beperkte zichtbaarheid zien we helaas Eldey niet liggen van op land. Dit rotseiland werd door onze IJslandvaarders het 'Gentekot' genoemd omwille van de grote kolonie Jan-van-Genten die er broeden.

Overnachten in Hvolsvöllur, [hotel Fljótshlíð](#), een boerderij in bedrijf midden in de natuur en met uitzicht op Eyjafjallajökull, de beruchte gletsjer en gelijknamige vulkaan die in 2010 uitbarstte en wekenlang wereldwijd het luchtverkeer hinderde (2 nachten).

Wat aan bod kwam over de IJslandvaart:

- *Herkenningspunten en toponiemen:*
 - Het navigeren van de grote zeilschepen in de IJslandse wateren was geen evidentie. Herkenningspunten en specifieke vormen in de grillige kustlijn kregen dan ook al snel gepaste namen van de Vlaamse vissers, en hielpen hen om hun weg te vinden langs de IJslandse kusten. Op dag 1 passeren we voorbij de eilandengroep van de 'Vogelscharen' en het zogenaamde 'Vrijgat' (tussen de Vogelscharen en Reykjanes) aan de zuidwestkust (zie kaart bijlage 1). Naar één van deze eilanden werd vaak verwezen als de 'Meelzaak' omwille van de eeuwig witte kleur, hetzij door sneeuw, hetzij door vogelpoep. Het Vrijgat dankte zijn naam dan weer aan het feit dat deze plaats 'vrij van storm' was.
 - Zoals hierboven reeds beschreven werd, kwam ook het 'Gentekot' als herkenningspunt aan bod.

- *Verhalen over de IJslandvaart:*

We krijgen uitleg over de verschillende reisroutes die onze vissers vanuit Frankrijk naar IJsland brachten. Onder andere de reisroute via het 'Vrijgat' komt aan bod, en we horen het verhaal van één van de meest dramatische rampen van de IJslandvaart. In het voorjaar van 1839 woedde immers maar liefst 23 dagen lang een zware zuidwesten-storm, waardoor vele visserssloepen het 'Vrijgat' niet konden bereiken. Tussen 11 maart en 6 april sloegen toen 18 schepen kapot in de Bocht van Thorlak (tussen Þorlákshöfn en Kaap Hekla). 185 IJslandvaarders lieten het leven.

Dag 2, 28 mei:
Hvolsvollur –Heimaey, Westmaneilanden – Hvolsvöllur

Verleden en heden op de Westmaneilanden

Uitstap per ferry naar het eiland Heimaey. Dit eiland maakt deel uit van de Westmaneilanden, één van de belangrijke visgronden die onze IJslandvaarders aandeden. In deze kleine vissersgemeenschap verwijst alles naar het harde leven op zee. Het oceanografisch museum 'Saeheimar' (mét aquaria) geeft een beeld van de fauna en flora op het eiland zelf en in de omringende zee, met als hoogtepunt de twee tamme papegaaiduikers.

Een bezoek aan het vulkanologische museum 'Eldheimar' maakt duidelijk waarom Heimaey het 'Pompeii van het Noorden' wordt genoemd. Het actieve vulkanisme bepaalt voortdurend het leven van de eilandbewoners. In dit museum krijgen we aan de hand van beeld en geluid een goede indruk van de grote vulkaanuitbarsting in 1973 en van de enorme impact die deze eruptie had op de eilandbewoners. Het was de vissersvloot die de eilandbewoners in veiligheid bracht.

Op het einde van de dag, na een wandeling op het hoogste punt van het eiland dat een prachtig zicht biedt op de vele kleine eilandjes in de buurt, ziet de groep twee **orka's**.

Wat aan bod kwam over de IJslandvaart:

- *Herkenningspunten en toponiemen:*
 - Het zwarte lavazand op de IJslandse kusten had grote gevolgen voor de vissers. De **ruwe korrels lava veroorzaakten 'vort snot' (bloedneuzen) en bemoeilijkten de visverwerking**. De scherpe zandpartikels zorgden bij het gutten van vis voor open wonden op de handen van de vissers. De bocht vanaf Þorlákshöfn en Kaap Hekla (ook **wel Bocht van Thorlak**) werd dan ook omgedoopt tot 'd'Aschebochte' door onze vissers.
 - Nabij de Westmaneilanden werd door onze IJslandvaarders veel gekold (met lijnen) **tijdens het voorseizoen. Ze spraken van de 'Westmans' of 'd'Eilanden'**. Bij de grote vulkaaneruptie van januari 1973 werden op Heimaey niet enkel 400 huizen verwoest, maar ook het Frans hospitaaltje dat er sinds 1906 opgericht werd door de *Société des Hôpitaux Français d'Islande*. Ook de Franse begraafplaats raakte bedolven.
- *Verhalen over de IJslandvaart:*
 - De talrijke aanwezigheid van jagers (een vogelsoort die zelf geen voedsel zoekt, maar de prooi van andere vogels steelt) die op de toppen van de rotsen broeden, zorgt voor een vlotte overgang naar het verhaal van de jagers binnen de context van de IJslandvaart. Deze jagers (of *chasseurs*) waren kleinere zeilschepen, bemand door 5 à 6 zeelieden, die pas begin mei naar IJsland trokken om daar de eerste tonnen moruwe (gezouten kabeljauw) op te halen. Deze tonnen konden vervolgens al halfweg het seizoen verkocht worden op de Franse markt, waar ze gegeerd goed waren en tegen hoge prijzen verkocht werden. De IJslandvaarders zagen deze jagers graag komen, aangezien ze zowat de navelstreng vormden tussen de vissers en het thuisfront.
 - Het verhaal van de O.202 Pelagus, die op 21 januari 1982 op de klippen liep op het eiland Heimaey, wordt herinnerd (zie bijlage 2).

- *Lokale fauna en flora:*
In het oceanografisch museum 'Saeheimar' krijgen we uitleg bij de lokale vis- en vogelsoorten, en hoe onze IJslandvaarders die noemden (zie bijlage 3).

Dag 3, 29 mei:
Hvolsvöllur naar Seljalaland- en Skógawatervallen, zandstranden van Reynisfjara bij Dyrhólaey, kerkhof in Vik en Kirkjubæjarklaustur

De gevaarlijke visgronden bij kaap Dyrhólaey

Tijdens een afwisselende rit langs de zuidkust van IJsland, ontdekt de groep heel wat herkenningspunten die voor de IJslandvaarders belangrijk waren. Dit was voor hen één van de gevaarlijkste kustlijnen, vooral bij onstuimige zee en als de wind uit het zuiden kwam. Het is dus ook geen toeval dat deze kustlijn tot op vandaag geen havens heeft.

De dag begint met een zonnig bezoek aan de indrukwekkende watervallen Seljalandfoss en Skógafoss. Daarna volgt na de lunch een wandeling op de uitgestrekte en desolate zandstranden van Reynisfjara. Deze legendarische rotspieken waren bij de IJslandvaarders bekend als 'de Capucientjes'. Tijdens de strandwandeling hebben de reizigers zicht op kaap Dyrhólaey, het schiereiland met een natuurlijke rotsboog, 't Poortje' zoals de IJslandvaarders het noemden.

De reis leidt verder tot de Mýrdalsgletsjer en de Kuðafljótdelta. In Vik stopt het reisgezelschap om stil te staan bij het graf van de bemanning van de O.86 Georges Eduard. Johan Depotter vertelt onderweg het ijzige verhaal van hoe de bemanning zich in 1941 probeerde te redden nadat het schip op de rotsen vastliep (zie bijlage 4). Er wordt een speech gehouden door schepen Rita Gantois (zie bijlage 5) en het reisgezelschap zingt een lied ter ere van onze omgekomen vissers. Namens het gemeentebestuur wordt een lantaarn nagelaten. Een beklijvend moment.

Ondertussen is het weer al enkele uren helemaal gekeerd en loopt de groep gekleed in waterdichte kledij en met warme mutsen en handschoenen, terwijl 's morgens de zon nog enthousiast van de partij was. Dit doet de groep beseffen dat we echt niet kunnen inschatten hoe hard de weersomstandigheden moeten zijn geweest voor onze vissers.

De groep overnacht op grondgebied Kirkjubæjarklaustur, [in het midden van een weids lavaleld](#) met uitzicht op de Vatnajökull, IJslands grootste ijskap.

Wat aan bod kwam over de IJslandvaart:

- *Verhalen over de IJslandvaart:*
 - In 1869 strandden enkele Koksijdenaars nabij Kaap Dyrhólaey (zie bijlage 6).
 - Vik is het meest zuidelijk gelegen vissersplaatsje van IJsland. Een echte haven was er niet, plaatselijke vissers trokken hun schuiten op het strand. Vik was voor de IJslandvaarders een gekende plaats. Ze kwamen er bijna nooit aan land, maar tijdens het voorseizoen visten ze doorgaans tot vaak drie mijlen buiten dit gevaarlijke maar visrijke gebied.
 - Het aandoenlijke verhaal van de O.86 Georges Eduard (zie bijlage 4) leert ons in detail wat twaalf Vlaamse vissers in 1941 op IJsland meegemaakt hebben. Zeven hebben een verschrikkelijk avontuur overleefd, vijf anderen zijn op IJsland gestorven, en liggen begraven in Vik (zie bijlage 7).

- *Herkenningspunten en toponiemen:*
Iedere ervaren visser kende de kustlijn rond Vik en gaf de uitstekende basaltrotsen allerlei Vlaamse namen:
 - Nabij Vik doemen drie grillig gevormde rotsten uit het water op: de **'Capucienen(bocht)'**.
 - Iets meer naar het oosten lag Hjörleidhöfði, een klif die door onze vissers omgedoopt werd tot **'de Schoë'** (ook wel de **'Peerdenschoen'**).
 - Nabij Kaap Dyrhólaey lag het zogenaamde **'Poortje'**, een 110 meter hoge basaltklif eindigend in de zee als een boogvormige overwelling.
 - De **'Bollebocht'** is de bocht tussen Kaap Hekla en Kaap Dyrhólaey, met de Hekla-vulkaan op de achtergrond.
 - In het voorjaar, voor het baaileven, werd gevist aan de zuidkant van IJsland vanaf het 'Iengels hoofd' naar de Westmaneilanden (in het westen) of de 'Baleinebocht' (in het oosten). Dit gehele deel van de kust werd ook de **'Cimetière des Islandais'** genoemd, omwille van de talloze gestrande of vergane schepen langs deze strook.

Dag 4, 30 mei:

Van Kirkjubaejarklaustur via Ingólfshöfði en Jökulsarlon naar Breiðdalsvík

De ijslandschappen bij het 'Iengels hoofd'

Het 'Iengels hoofd' was een bekende plek bij de IJslandvaarders. De dag begint met een bezoek aan de **alleenstaande zwarte kaap 'Ingólfshöfði'**. De rit van een halfuurtje op een aanhangwagen achter een tractor, brengt de groep door een bevreemdend landschap van zwart zand, in de mist. Na een klim van 76 meter, volgt de kennismaking met de agressieve grote jagers, maar vooral de nieuwsgierige papegaaiduikers die er nesten. Het zicht is beperkt door de mist, maar daarom niet minder indrukwekkend. Bovenop de kaap staat een gedenkzuil van Ingólfur Arnarson, de eerste Viking kolonist die zich hier vestigde. Er staat ook een schuilhut die sinds 1912 tot op heden wordt uitgerust voor zeelui die zouden stranden op de kust.

Het landschap van IJsland heeft nog verrassingen in petto: op het moment dat de groep denkt niet meer te kunnen worden verrast door de natuurpracht, ontdekken ze het gletsjermeer Jökulsarlon. Vanuit het meer drijven afbrokkelende ijsbergen naar de oceaan, om daarna als wit-blaauwe ijsblokken met de getijden op het zwarte zandstrand te belanden. Een surrealistisch beeld.

De rest van de lange rit naar de [logeerplaats in Breiðdalsvík](#) zijn er veel dieren te zien, vooral vele verschillende vogels maar ook gekweekte rendieren.

Wat aan bod kwam over de IJslandvaart:

- *Herkenningspunten en toponiemen:*
 - Ingólfshöfði, bij onze vissers gekend als **'Iengels hoofd'**, is een vogelrots (vooral papegaaiduikers en grote jagers). Voor de IJslandvaarders eindigde hun traverse (=de **overtocht naar IJsland, veelal zo'n 12 à 14 dagen**) hier, en startte tegelijkertijd het voorseizoen.
 - Voorbij het **'Iengels hoofd'** ligt de **'Sliekbocht'** met de **Vriezemaneilanden**. De naam verwijst naar de bodem voor deze kust. De vele ijsschotsen die hier in zee komen zorgen immers voor een ondergrond van zand en slijk, die meer geschikt is voor nettenvissers, aangezien de netten niet kapot geraken op een rotsige ondergrond. Hier worden dan ook andere vissoorten bovengehaald dan pakweg rond de Westmaneilanden: minder schelvis als bijvangst, maar wel koolvis en langoustines, naast natuurlijk ook kabeljauw.

- Nog iets verder passeren we de 'Baleinebocht' met het eilandje 'Walsbak'.
- *Verhalen over de IJslandvaart:*
 - De vele strandingen op de kustlijn vanaf Vik tot Höfn zijn te verklaren door het feit dat de zeilschepen erg te lijden hadden onder de steeds veranderende weeromstandigheden. Het was een zeer gevaarlijk gebied bij noordoosten- en oostenwind, dus koude landwind die vanuit de hoge gletsjers richting zee ging en daar botste met de vochtige zeelucht, wat voor zéér veel turbulentie zorgde. Navigeren werd hierdoor uiterst moeilijk dicht bij de kust... en daar zat net het meeste kabeljauw.
 - **Een legendarische kapitein die weleens grote risico's durfde te pakken in deze regio** was kapitein Merlen. In het boek van Juul Filliaert (*De laatste Vlaamse IJslandvaarders*) herinnert Auguste Vermoote zich deze moedige kapitein, die weliswaar ook de stempel van waaghals kreeg. Niet iedereen was fan van zijn stijl, maar Auguste Vermoote ging graag mee. Hij zorgde weliswaar dat hij nooit samen met zijn broers of neven aan boord was: als het schip dan toch verging, dan ging maar één **Vermoote mee ten onder...**
 - Volgens de bronnen liggen ook in Höfn twee Vlaamse IJslandvaarders begraven: Hubrecht Jean Antoine en Gardelein Fransiscus (zie bijlage 7 en 8). Van deze graven is vandaag echter geen spoor meer te bekennen.

Dag 5, 31 mei:
Breiðdalsvík langs de fjorden naar Fáskrúðfjörður

Hulde aan de IJslandvaarders

Het bezoek aan Fáskrúðfjörður betekent het culturele hoogtepunt van deze reis. Tijdens de korte rit naar het dorp passeert de bus de funderingen van het Frans hospitaal dat na de hoogdagen van de IJslandvaart naar de overkant van de baai werd verplaatst. Ondertussen staat het weer min of meer op zijn oorspronkelijke plaats en herbergt het hotel waar de groep logeert en het museum van de IJslandvaarders in Fáskrúðfjörður.

Van midden 19de eeuw tot aan de Tweede Wereldoorlog was Fáskrúðsfjörður, oorspronkelijk Búðir genoemd, een belangrijke basis voor de Franse en Vlaamse IJslandvaarders. De plek lag goed beschermt voor felle stormwinden. Men kon er de voedselvoorraad aanvullen en zieken en gekwetsten verzorgen in het Franse hospitaal. Onze Vlaamse vissers voeren mee op Frans schepen en waren hier dus gekend onder die Franse vlag.

Aan het museum van de IJslandvaart in Fáskrúðsfjörður wordt de groep ontvangen door Fjóra Þorsteinsdóttir, de plaatselijke verantwoordelijke. Zij verzorgt de rondleiding, die ze begint met een lied in de kapel naast de infirmerie van 'les Oeuvres de la Mer', voor de Franse (en de facto dus ook Vlaamse) vissers. De groep beantwoordt dit met enkele Vlaamse vissersliederen. Tussen de kapel en het museum, dat deel uitmaakt van het complex waarin [ook het hotel](#) is gevestigd waar de groep verblijft, zijn al vele elementen in het straatbeeld te zien die naar de geschiedenis van onze vissers verwijst. Zo bijvoorbeeld Franse vlaggetjes, de straatnaamborden die nog steeds in het Frans en het IJslands bestaan, onderdelen van schepen, ... Het opvallendst is de herdenkingsrivier waarin zo'n 400 stenen liggen met in elke steen de naam gebeiteld van een schip dat voor de IJslandse kust verging. Nog steeds heeft het dorp een stedenband met Gravelines en wordt er jaarlijks een herdenking voor de Franse vissers georganiseerd.

[Het museum](#) is gehuisvest in het doktershuis dat bij het hospitaal hoort. Er zijn heel wat oude foto's en materiaal uit het oude Franse hospitaal te zien. Johan Depotter kon direct heel wat

namen koppelen aan de mannen afgebeeld op de foto's. Op de kelderverdieping toont het museum hoe het leven aan boord van een galette moet hebben gevoeld. Een projectie vermeldt namen van de Franse vissers die die op IJsland visten.

Tussen beide museumdelegaties worden geschenken uitgewisseld. NAVIGO-museum schenkt de **publicatie 'Onze Vissers', die foto's van de IJslandvaart** bevat. De reisgenoten krijgen op hun beurt een publicatie en enkele postkaarten van het museum aangeboden.

Het bezoek aan de begraafplaats even buiten het dorp is een emotioneel moment voor de groep, waaronder heel wat afstammelingen van IJslandvaarders. Hier liggen enkel Franse en Vlaamse IJslandvaarders voor eeuwig te rusten. Ook hier wordt hulde gebracht met een speech, een lantaarn en enkele liederen. Ook Jacob, de IJslandse buschauffeur die zelf ook nog als visser werkte, zingt een lied en plaatst bloemen op het kerkhof. We vinden het graf van Carolus Haelewyck en Joseph Clou. De anderen, Thomas Clou (neef van Joseph), Carolus Debeerst en Franciscus Pinson liggen in **een ongemerkt graf met de tekst 'Repose en Paix'**.

Wat aan bod kwam over de IJslandvaart:

- *Herkenningspunten en toponiemen:*
 - Fáskrúðsfjörður **werd door de Vlaamse IJslandvaarders ook wel baai 'Popeye'** genoemd.
 - Het **eilandje Skrudur in de 'bek' van de baai** van Fáskrúðsfjörður werd door de Vlaamse vissers omgedoopt tot **de 'Hooivumme'**.

- *Verhalen over de IJslandvaart:*
 - In Fáskrúðsfjörður **brak voor de IJslandvaarders het 'baaileven' aan.** Na 3 maanden van zwaar werk en barre omstandigheden aan boord, was het dan uiteindelijk tijd voor een weekje rust. De galette zocht veelal rond eind mei een IJslandse baai op, om er vers drinkwater en eten in te slaan en herstellingen uit te voeren. Voor de **bemanning was dit 'baaileven' dé kans om nog eens vaste grond onder de voeten te voelen**, zichzelf en hun kledij grondig schoon te schrobben en drank- en zangfestijnen op te zetten met kennissen afkomstig van andere aangelande schepen in de baai. Het was bovendien ook het moment bij uitstek om de contacten met het thuisfront aan te halen. Brieven die IJsland bereikt hadden met Franse natieschepen lagen er op hen te wachten, en zijzelf hadden de kans om hun nieuwtjes neer te schrijven voor de achtergebleven familieleden.
 - **Het weekje 'baaileven' bood de kans om vers voedsel in te slaan. Naast schapenvlees** en eieren van eenden en allerlei vogelsoorten, stonden ook eetbare plantjes op het menu. Onder andere schapenzuring en rendiermos werd in IJsland geplukt en meegenomen aan boord. Deze planten hadden ook een geneeskrachtige werking (vitamine c, antibacteriële werking, etc.).
 - Het inslaan van vers voedsel was vaak een kwestie van ruilhandel met de lokale bevolking. Vooral de alcohol en het zout aan boord van de Franse zeilschepen waren erg in trek bij de lokale IJslandse bevolking.
 - In de baai van Fáskrúðsfjörður konden de IJslandvaarders ook terecht in het Frans Hospitaal. IJslandvaarders hadden tijdens hun tochten af te rekenen met heel wat typische kwalen, en vaak ook met levensbedreigende ziekten en epidemieën (tyfuskoorts door besmet voedsel, vlektyfus door luizen en vlooien, darmperforaties, inwendige bloedingen, pokken, stafylokokken, etc.). Details komen aan bod in bijlage 9.
 - De verhalen van IJslandvaarders Carolus Haelewyck, Joseph Clou, Thomas Clou (neef van Joseph), Carolus Debeerst en Franciscus Pinson, die in deze baai begraven liggen, komen aan bod (zie bijlage 7 en 10) (algemeen overzicht en aparte verhalen).

Dag 6, 1 juni:
Fáskrúfjörður - Reykjavík
Reykjavík, de historische stadskern

De groep neemt een binnenlandse vlucht van Oost-IJsland naar Reykjavík, de hoofdstad van IJsland. Direct na aankomst verplaatst de groep zich naar de begraafplaats Hólavallagarður die in gebruik werd genomen in 1838. Bij de gedenkzuil voor de Franse IJslandvaarders, met opschriften van de Franse romancier Pierre Loti die een roman wijdde aan de IJslandvaart, verzamelt de groep voor de laatste ceremonie van de reis. Ook hier wordt een speech gelezen door schepen Rita Gantois, worden liederen gezongen en plaatst de groep een lantaarn namens de gemeente Koksijde-Oostduinkerke. Op deze begraafplaats zijn ook Belgische IJslandvaarders begraven: Engelbertus Daems; Felix Dierykx-Visschers; Desiderius Vanhille en Joannes-Baptiste Pittellion (zie bijlage 11). Johan vertelt hun ontroerende wedervaren. Hun graven zijn echter niet meer te vinden.

Na dit ingetogen moment en een korte stop in de kathedraal, gaat de groep eten in het visrestaurant naast het Maritiem Museum van Reykjavík. Helaas is het museum net enige tijd gesloten wegens de werken aan een nieuwe opstelling. In de namiddag verkennen verschillende groepjes op eigen tempo de hoofdstad van IJsland. Velen namen een kijkje bij het monument dat een vikingschip voorstelt en in het Frans kwartier, waar ook een hospitaal voor IJslandvaarders werd gebouwd. **Ook de Lutherse kerk "Hallgrimskirkja"** en de souvenirwinkeltjes worden bezocht.

Wat aan bod kwam over de IJslandvaart:

- *Verhalen over de IJslandvaart:*
Er wordt stilgestaan bij de levensverhalen van Engelbertus Daems; Felix Dierykx-Visschers; Desiderius Vanhille en Joannes-Baptiste Pittellion, die allen hun laatste rustplaats vonden op het kerkhof van Reykjavík (bijlagen 7 en 11).

Dag 7, 2 juli:
Reykjavík – Brussel – Oostduinkerke
Terugvlucht

Na [een laatste korte nacht](#) wordt de groep afgezet op de internationale luchthaven van Reykjavík. Na een behouden vlucht en een vlotte busreis, gaat het reisgezelschap uit elkaar aan het NAVIGO-museum.

Deelnemers:

Rita Gantois (o.a. Schepen van Cultuur en Erfgoed), Kathleen Gantois, Patricia Veris, Joeri Luyckx, Frans Vanherreweghe, Mie Vanmarcke, Eric Dekeyser, Gerda Vandewalle, Frans Verhegge, Chantal Dejaeger, Paul Verhegge, Marie Anne Lambert, Frans Debreuck, Linda Ticket, Patricia Hiele, Gerry Van Billemont, Erik Vandenberghe, Nadette Mylleville, Freddy Hubrechtsen, Lilliane Cattoor, René Verleene, Jadrana Demoen (publiekswerker NAVIGO-museum), Ruth Pirlet (coördinator wetenschappelijk werk NAVIGO-museum), Ineke Steevens (directeur NAVIGO-museum), Johan Depotter (gids NAVIGO-museum, gespecialiseerd in IJslandvaart), Katleen Abbeel (gids IJslandreizen) en Jakob Narfi Hjaltason (buschauffeur).

Belangrijke contacten:

De reis in de sporen van de IJslandvaarders draagt bij aan de kennis van het museum en het museumteam over het verhaal van de IJslandvaarders. Ook werden belangrijke contacten gelegd, nuttig voor als het museumteam in de toekomst het verhaal van de IJslandvaarders nog verder wil gaan verdiepen en verankeren.

ZuiDERHuis IJslandreizen, belangrijke aanbieder van reizen naar IJsland vanuit Vlaanderen, heeft een verhoogde aandacht voor dit verhaal en de locaties die belangrijk zijn. Op die manier wordt het verhaal van onze vissers verder verteld en ontsloten i.k.v. de reizen die zij inrichten.

IJslandgids en vertaalster Katleen Abbeel woont in Reykjavik en is in de laatste rechte lijn om haar diploma te behalen als beëdigd vertaler IJslands-Nederlands. Zij kan ons helpen met contacten ter plaatse en eventuele vertalingen in de toekomst. Zij is gefascineerd door het wedervaren van de IJslandvaarders en kent door deze reis en de input van Johan Depotter een veel ruimer verhaal. Wij zijn ervan overtuigd dat zij dit verder zal verspreiden, zeker bij Vlaamse reizigers, maar ook bij de groepen die ze in Frans, Engels en Duits begeleidt over het eiland.

Jakob Narfi Hjaltason was de vaste buschauffeur van de groep. Deze IJslander was vroeger visser. Tijdens de reis was hij een belangrijke extra bron van informatie, hij voelde zich duidelijk ook betrokken bij het thema van deze reis. Sinds de groep terug thuis is, bezorgde hij het **NAVIGO-museum al foto's van andere visserijsporen** die hij tegenkwam onderweg in IJsland.

Bij het bezoek aan het museum 'Frenchmenn á Íslandi' en de bijhorende kapel in Fáskrúðsfjörður, had de groep een warm contact met de uitbaatster Fjóra Þorsteinsdóttir. De jaarlijkse herdenking door de Fransen op de begraafplaats helpt zij mee verzorgen. Het museumteam onderhoudt contact via Facebook. Bij de voorbereidingen liep het contact per mail met Pétur Sörensen, de manager van het museum.

Voor de begraafplaatsen hebben we telkens contact gelegd met de verantwoordelijken. Niet alleen om aan te kondigen dat we er een ceremonie zouden houden, maar ook en vooral om contact te kunnen houden i.v.m. de staat van de graven en eventuele andere opvolging.

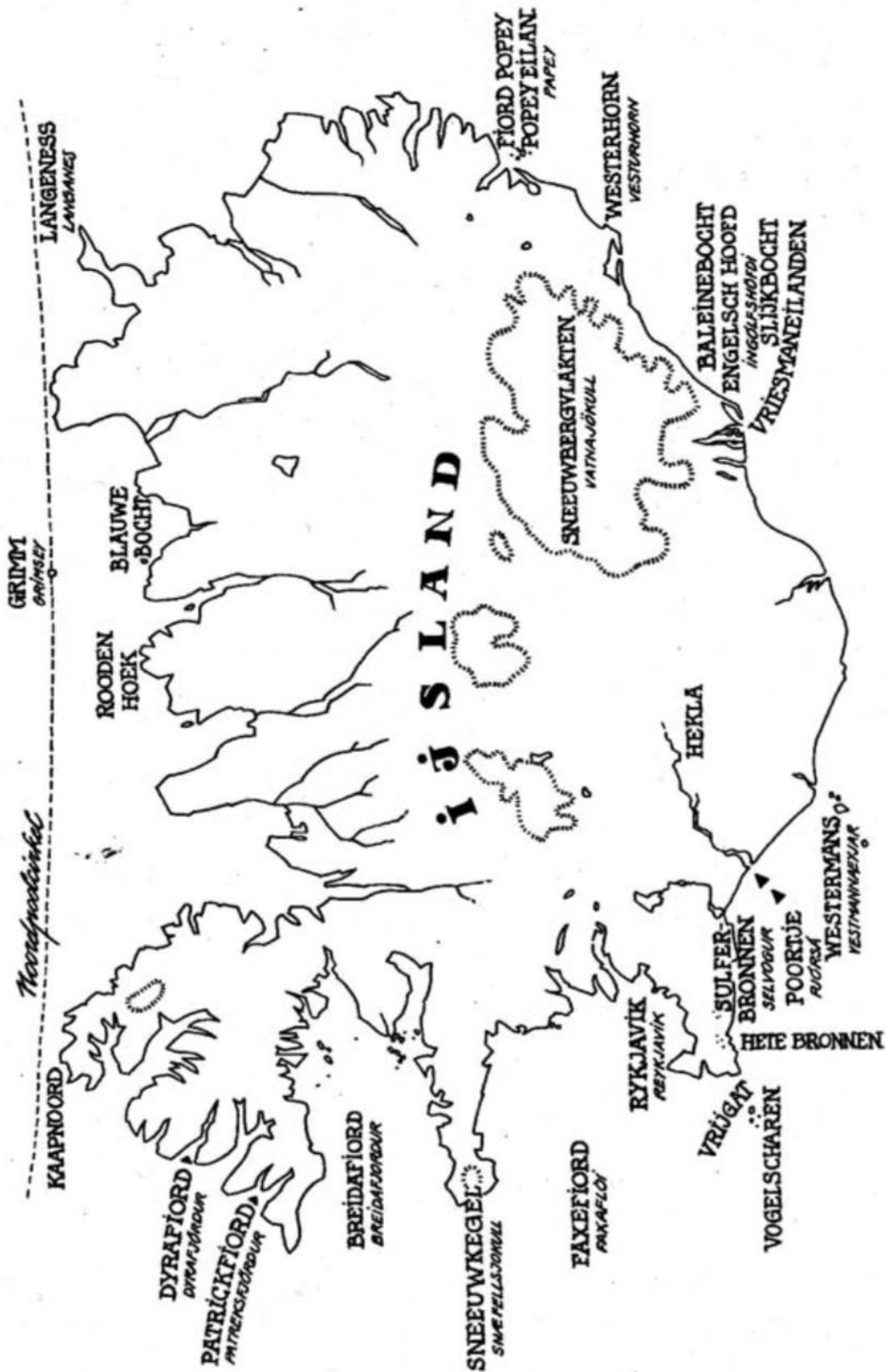
- De burgemeester van Vík, Ásgeir Magnússon
- Manager Museum 'Frenchmenn á Íslandi' Fáskrúðsfjörður, Pétur Sörensen
- Curator begraafplaats Hólavallagarður in Reykjavik, Heimir Björn Janusarson

Maritiem museum Reykjavik, PR-manager Guðrún Helga Stefánsdóttir. Het museum was helaas onverwacht gesloten tijdens het bezoek van de delegatie aan de stad. Hun staf heeft het NAVIGO-team laten weten dat zij geen collectiestukken hebben over onze IJslandvaarders.

Naar aanleiding van de reis, namen we contact op met consulaat en ambassade. De consul Magnús R. Magnússon noch de ambassadeur waren in de mogelijkheid om ons te ontmoeten. Mevrouw de ambassadeur Nancy Rossignol nam telefonisch contact op om te benadrukken dat ze zeker geïnteresseerd is in het verhaal van onze IJslandvaarders. Ze volgt het museum en wilt zeker op de hoogte blijven van toekomstige projecten. Ze gaf aan dat haar diensten willen bijspringen mocht het museum voor gesloten deuren komen te staan in IJsland.

Ten slotte blijven Johan Depotter en de andere medereizigers belangrijke contacten, ook na de reis. De meeste deelnemers zijn afstammelingen van IJslandvaarders, die hun familie- en andere verhalen over IJsland graag delen, zelf ook op zoek gaan naar meer info en hun bevindingen dan ook aan ons doorgeven aan het museum team.

Bijlage 1 - Kaart van IJsland met enkele Vlaams bijnamen voor herkenningspunten
 Uit: *Allen die willen naar Island varen*, Igor Antonissen

Bijlage 2 - Steekkaart van de O.202 Pelagus, die op 21 januari 1982 op de Klippen liep op het eiland Heimaey

Uit: *Belgische Zeevisserij: 50 jaar IJslandvaart 1945-1995*, Roger Corveleyn en Eddy Eneman

O.202 Pelagus (1963-1982)

- Registratienummer: O.202
- Type: Stalen motortreiler
- Bouwjaar: 1963
- Scheepswerf: Richard Panesi, Oostende
- voor de eerste keer in de vaart genomen sinds: 1963
- onder deze benaming in de vaart genomen van/tot: 1963 tot 21 januari 1982
- uit de vaart genomen sinds: 21 januari 1982
- Reden Op de klippen gelopen
- Afmetingen: L: 38m00 - B: 7m00
- Capaciteit: Lister Blackstone motor van 660 pk (bouwjaar 1963)
- reder(s):
 - 1963-1971: N.V. Rederij Boels
 - 1971-1982: N.V. Massabielle (Alfons Vieren met mede-eigenaar Roland Brys vanaf januari 1982)
- Bemanning: André Vieren (Krulle), Freddy Rau, Luc Verknokke, Yvan Vercruysse, Noël Coopman, Gilbert Vieren, Patrick Maes *, Bart Gulpen, Gilbert Stevelinck (scheepsjongen 16j.)
- bestemming(en): Visgronden: IJsland
- logboek:
 - 1963, 15 februari: stapelloop
 - 1965, februari: het vaartuig kwam met motorpech terecht op het strand t.h.v. de Koninklijke Villa. Het werd door de reddingsdienst veilig naar de haven gebracht.
 - 1970, 21 september: op de Zuidoostkust van IJsland verdween matroos Roger Ballegeer in zee en verdronk
 - 1971: N.V. Rederij Boels ging bankroet. Het vaartuig werd op 28 juli voor 9.906.187 Belgische frank verkocht aan N.V. Rederij Massabielle.
 - 1982, 21 januari: het vaartuig werd met motorpech op sleep genomen door de O.129 Amandine. Bij het breken van de sleeptros kwam de O.202 op de klippen van de Vestmannaeyjareilanden (Zuidkust IJsland) terecht en verging. Twee bemanningsleden (matroos Patrick Maes en scheepsjongen Gilbert Stevelinck) en twee redders (dokter Vikingson Kristjan en Osslaron Hannes) stierven door verdrinking.

Bijlage 3 - Namen van vis- en vogelsoorten zoals door onze IJslandvaarders gebruikt

Nederlands	Door de IJslandvaarders gebruikt
Vissen	
Grote roggen	Schaten
Blauwe leng	Koperen nunne
Steenschol	Schotse schulle
Schelvis	Tot
Hondstong	Miete/witje
Heek	Mooie meid
Langoest	Kriftje
Lotte/zeeduivel	Roggefretter
Steenbolk	Platte kasten
Grenadiervis	Rats
Roodbaars	Robone
Lange schar	doveschol
Doornhaai	Sperhaaitje
Haringhaai/ neushaai	Prince latour
Pijlinktvis	Zaadsel
Conger	Zeepaling
Vogels	
Alk	Koarel
Zeekoet	Klaai
Noordse Stormvogel	Malle mok
Mantelmeeuw	Ppanekazak
Grote jager	Schijtejager
Stern	Zeezwotje
Drieteenmeeuw	Vette stute/kroekstje

Bijlage 4 - De dramatische schipbreuk van de O.86 Georges Edouard

Uit: *Het driemaandelijks tijdschrift van de Koninklijke Federatie der Belgische Zeelieden*, 31ste jg., 2015, nr. 4, anoniem

De O.86, **een mooie Oostendse treiler van de rederij 'Pêcheries à Vapeur'** gebouwd op de Boelwerf in Temse (1938), verliet op 10 februari 1941 de haven van Fleetwood (Engeland) voor zijn eerste reis naar de IJslandse visgronden.

Welgemutst waren de twaalf bemanningsleden aan boord gegaan en onmiddellijk werd koers gezet naar de verre IJslandse visgronden. Na drie dagen varen kwamen ze zonder kleerscheuren – **'t was immers oorlog** – ter plaatse. Het weer was afschuwelijk. Storm, een regen als bij een zondvloed, en een pikdonkere nacht.

Omstreeks 10 uur liep het schip, afgedreven door de wind die pal op de wal zat, op de rotsen. Onmiddellijk sloegen hoge golven over de achtersteven van het vaartuig. Schipper Frans **Hallemeesch liet 'full speed' achteruit te slaan en het schip kwam los. De schipper dacht ver** genoeg achteruit te zijn en gooide het roer om. De bemanning ging reeds aan het juichen, maar plotseling was een hels gekraak te horen: het schip was weer vastgelopen.

De O.86 werd dwars en hoger op de rotsen geslagen. De angstige bemanningsleden konden niet zien, maar hoorden hoe de aanrollende golven alles op dek kapot sloegen. Tot overmaat van ramp stelde men vast dat de reddingsboot losgeslagen en weggedreven was. De treiler liep nu vol water, en de bemanningsleden verschansten zich op de brug.

Toen het dag werd op 14 februari regende het niet meer. Het water in het vaartuig was een weinig gedaald. Maar de wind gierde nog. Het was verschrikkelijk koud en allen stonden tegen elkaar aangedrukt om het wat warmer te krijgen.

Plots riep Gustaaf Rouzée als zeventijftig jarige, de oudste matroos aan boord, zwaargebouwd en **moedig als een leeuw: "Als niemand iets wil doen, dan zal ik iets doen!" Hij sprong van de brug,** maakte wat touwen los, waarmee de bollen van het net in de zijde gesjord lagen, en maakte zich gereed om zich te laten zakken tot het water aan zijn hals kwam. Toen hij voelde dat hij geen grond onder de voeten kreeg, wou hij weer aan boord, maar had de macht niet meer om zich naar boven te trekken.

Terwijl de zee hem ongenadig tegen boord sloeg, riep Gustaaf luidkeels om hulp. Matroos Victor Bauwen en tweede motorist Maurice Mares sprongen op het dek vanuit de brug en trachtten hun makker te helpen. Maar de man was te zwaar, en ze kregen hem niet boven. Enkele ogenblikken later verdween matroos Gustaaf Rouzée voor eeuwig in de golven. Hij was het eerste slachtoffer.

Tegen de middag was de wind wat geluwd. Het water was op zijn laagste peil en dit was dus het moment, waarop matroos Victor Bauwen voorstelde om zich te laten zakken in het water om grond te bereiken. De anderen lieten hem van de brug afglijden en hij had geluk: toen het water hem tot de hals kwam voelde hij de bodem. Hij maakte het touw los en stapte er vlug mee naar de wal. Het water was immer bitterkoud en lang kon hij dit niet meer uithouden.

Het touw werd vastgemaakt aan de reling van de brug, terwijl Victor het andere uiteinde vasthield op het strand. De ene na de andere liet zich zakken, en als laatste verliet schipper Frans Vermeesch het schip.

Doornat en bibberend van de kou, door niets beschut, stonden ze daar in de open vlakke te rillen. Sedert de vorige avond hadden ze niets meer gegeten of gedronken. En ze wisten niet waarheen.

Ze besloten in westelijke richting te trekken, spoedig kwamen ze op een soort lavagrond waar ze niet doorheen geraakten. Dan probeerden ze maar naar het binnenland te gaan. Ook dat ging niet, want weldra stonden ze voor loodrechte rotsen.

Na een uur lopen kwamen ze bij een ijsvlakte, die schuin van de bergen naar de zee afliep. Wilden ze zich redden, dan moesten ze hierover. Dat bleek bijzonder moeilijk, want de vlak was zo glad dat ze schier het onmogelijke moesten ondernemen om er over te geraken. Schipper Hallemeesch geraakte er niettemin met zes man het eerst over. Hij trok met zijn groepje verder.

De tweede groep, onder leiding van stuurman Georges Gonsales, met Cyriel Coulier, Gerard De Brock, en Victor Bauwen, geraakte tenslotte ook over de ijsmuur. De matrozen De Brock en Coulier, hadden evenwel hun laarzen moeten uittrekken en kregen die nu niet meer aan. Hun voeten waren gezwollen en in hun handen hadden ze geen kracht meer. De matrozen De Brock en Coulier, hadden evenwel hun laarzen moeten uittrekken en kregen die nu niet meer aan. Hun voeten waren gezwollen en in hun handen hadden ze geen kracht meer.

Stuurman Gonsales en matroos Bauwen waren ondertussen reeds op weg. De twee matrozen, Coulier en De Brock, zetten hun tocht verder op hun kousen. Weldra kon Coulier de afgrijselijke **tocht niet meer aan en terwijl hij neerviel, zei hij: "Laat me hier maar achter!" De Brock nam nog een ontroerend afscheid van zijn jonge vriend, waarna hij moeizaam uitgeput voortstompede.**

Ondertussen was Coulier reeds aan het sterven. De andere drie moesten hun weg verder zetten en na twintig minuten, net toen ook De Brock zei dat hij niet meer kon en dat het zijn beurt was om te **sterven, merkten ze een hut. De Brock zei nog: "Laat mij maar!" Meer kwam er niet meer uit zijn mond want hij was al stijf van de vorst. De twee anderen gingen toen op de hut af, waar ze de schipper en de andere bemanningsleden aantreffen.**

Ze waren in een door de IJslandse regering gebouwde hut terecht gekomen, bedoeld om eventuele schipbreukelingen een onderdak te bieden. Gewoonlijk waren deze hutten rijk aan levensmiddelen en brandstof, maar deze was leeggeplunderd. Ze kropen zo dicht mogelijk bij elkaar om zich wat te verwarmen. Intussen was de nacht reeds gevallen. Hongerig, versteven van de kou en uitgeput wachtten ze de nieuwe dag af.

Bij het krieken van de dag konden de negen alleen maar verder trekken, in de hoop levende wezens te ontmoeten. Hun lijdensweg was niet te beschrijven. Door zachte grond stappen, door koude, **snelstromende beekjes waden... Het was een ware marteling.**

De scheepsjongen, Theodoor Caliet, vijftien jaar oud en de hulpmotorist Raymond Dedrie konden bijna niet meer verder. Plots waggelde de scheepsjongen als een dronkaard, werd blauw en viel van uitputting neer. Met een gebroken stem, kloeg hij nog dat hij zo angstig was daar alleen te sterven. Met het gevaar zelf te bevriezen verlieten Gonsales en Bauwen, met een krop in de keel, de stervende scheepsjongen.

Tegen de middag geraakten ze in een streek die hen bekend voorkwam. Ze herkende de Paardenschoen, een bijzonder gevormde rots. De redding leek ineens nabij. Zeker toen de sporen van een paard en kar werden ontdekt. Ze waren dus in de bewoonde wereld. De karresporen volgden helaas niet de afgebakende weg. Bauwen en Gonsales volgden de karresporen, de vijf andere bemanningsleden volgden de weg.

De avond begon ondertussen weer te vallen. Bauwen geraakte stilaan aan het einde van zijn krachten. Tot overmaat van ramp verloren ze het karrespoor uit het oog. Dat was de genadeslag voor Victor Bauwen, die zijn maat aanspoorde om verder te gaan. Gonsales drong aan, maar Victor

was uitgeput. Gonsales ging alleen verder, terwijl Victor toch nog zijn laarzen boven de enkels afsneed en een eind verder sukkelde.

De andere hadden ondertussen meer geluk gehad. Ze hadden een bewoonde hut gevonden en werden er goed ontvangen. Kort voordien was de hulpmotorist Raymond Dedrie nog van kou en ontbering gestorven.

Stuurman Gonsales kon dan toch ook die hut bereiken. Een hond ontdekte verder Bauwen, die zover geraakt was, dat hij het licht bij de hut bemerkte. Een redder trok met de hond mee en zo kon de laatste overlevende in de hut binnengebracht worden. De uitgeputte mannen werden verzorgd en gevoed. De volgende dag werden ze op **IJslandse pony's naar Reykjavik gebracht**, waar ze in een kamp voor zeelieden en schipbreukelingen werden ondergebracht.

De vijf koene vissers liggen op IJsland begraven ver van hun land.

-Dedrie Raymond, 3de motorist.

-Coulrier Cyriel, matroos

-De Brock Gerard, matroos

-Rouzée Gustaaf, matroos

-Cauliet Théodoor, scheepsjongen

De zeven leden van de bemanning, aan de ramp ontsnapt, bereikten ongeveer een maand nadien terug de haven van Fleetwood.

Bron: De Belgische vissers tijdens de Tweede Wereldoorlog.

*Cyriel Coulrier, geboren te Oostduinkerke op 29.09.16 was de broer van Liza '**Broucke**' Coulrier, en schoonbroer van wijlen Louis Vieren, eertijds OCMW-raadslid te Koksijde, en lid van het feestcomiteit Oostduinkerke-Dorp. Zowel de namen van Cyriel Coulrier, als Gerard De Brock, beiden oud-leerlingen van de 'IBIS', gestorven op IJslandse grond op 16.2.1941, staan in de school vermeld op het memoriaal voor de slachtoffers van beide wereldoorlogen.

Bijlage 5 - Speech van Rita Gantois, Schepen van Cultuur en Erfgoed gemeente Koksijde-Oostduinkerke

Ter gelegenheid van de herdenkingsmomenten op de begraafplaatsen in Vik, Fáskrúðsfjörður en Reykjavík

Beste reisgenoten,

Het ontroert mij hier vandaag namens het gemeentebestuur van Koksijde-Oostduinkerke te staan. **'Onze IJslandvaarders', dat is een begrip aan de Westkust. In de 19^e eeuw** vertrokken stoere vissers voor 6 maand op avontuur naar IJsland. Ze monsterden meestal aan in Noord-Franse havens, zoals Duinkerke en Grevelingen. Daar waren ze gekend als harde werkers. Ze trotseerden koude en woeste zeeën en misten hun vrouw en kinderen. Later, tot in de jaren 1950, waren ze **'slechts' enkele weken van huis. Maar dat maakte** het labeur daarom niet minder zwaar. Steeds kwamen ze terug met ruimen vol IJslandse vis.

Oostduinkerke was een echt vissersdorp. In 1880 bijvoorbeeld waren er op een totaal van 374 gezinshoofden maar liefst 48 vissers. 12,8% beoefenden de visserij. In 1900 telde men op een totaal van 415 gezinshoofden niet minder dan 108 vissers. 26% van de beroepsbevolking was toen visser. In 1930 waren er nog steeds 55 vissers actief. Het waren vooral kustvisser. Maar ook strandvissers en IJslandvaarders.

Aan het NAVIGO-Nationaal Visserijmuseum, de reisgenoten kennen het wel, is ons stemmig erepark een belangrijke plaats voor de vissers, hun familie en nabestaanden. We brengen er hulde aan de op zee gebleven vissers.

Een belangrijke plaats wordt ingenomen door de gedenkzuil met de namen van de Vlaamse IJslandvaarders die niet terugkeerden. Tussen 1820 en 1908 staan er maar liefst 129 namen te lezen. Namen van vissers die bleven door ongeval, scheepsramp of ziekte. Enkelen daarvan liggen hier begraven.

De spreuk 'we zijn in het zoutbed geboren, in we zullen in de pekkel vergaan', die wordt vermeld op de gedenkzuil, symboliseert de drama's die zich ooit in IJsland hebben voltrokken. Het grootste rampenjaar moet 1888 zijn geweest. Niet minder dan 175 mannen keerden nooit meer naar huis terug. Onder hen 17 vissers uit onze Westoek! Het is moeilijk ons de ellende en het verdriet bij de honderden familieleden voor te stellen!

Voor ons is het dan ook heel bijzonder hier vandaag hulde te kunnen brengen aan Onze vissers, van Koksijde en Oostduinkerke, maar ook uit onze buurgemeenten en met uitbreiding van de Vlaamse en Noord-Franse kusten.

Wij zijn onder de indruk van de serene sfeer die uitgaat van deze plaats. Het is goed dat we ons ervan bewust blijven hoe zwak we zijn tegenover de verwoestende natuurkrachten. En die zijn hier heel tastbaar.

Laat het dan nu even rondom ons stil worden om samen de vissers en hun familie te gedenken. Onze bescheiden lantaarn heeft een lichtje dat hier ook in de donkere winterdagen wat warmte zal brengen op deze bijzondere plek.

Rita Gantois,
Schepen van Cultuur en Erfgoed gemeente Koksijde-Oostduinkerke

Vik, 29 mei 2018
Fáskrúðfjörður, 31 mei 2018
Reykjavík, 1 juni 2018

Deramout Carolus Leopoldus

°Oostduinkerke, 7/02/1845

Toen moeder Coleta hertrouwde in 1859 diende Karel al op 14-jarige leeftijd uit te wijken naar Ramskapelle met zijn zussen Rosalie en Sophie. Daar werden ze ingeschakeld als knecht/meid op een boerderij. Karel verbleef bij landbouwer Degraeve tot halverwege 1862.

Op 15-jarige leeftijd werd hij in de Koksijdse duinen betrapt op 16 oktober 1859 door duinwachter Joannes Rubben toen hij er stroppen plaatste. De jongeling moest voor dit jachtdelict 16 dagen celstraf uitzitten.

Ook op 27 november 1860 vatte jachtwachter Louis Maes hem bij de kraag toen hij stroppen aan 't uitzetten was. Ook dan volgde een gevangenisstraf van 16 dagen.

Karel huwde te Koksijde op 29 november 1866 met Suzanne Bertier "Speur" (°Oostduinkerke, 1835), dochter van IJslandvaarder Pieter en Rosalie Deruyter. Suzanne was op 28 januari 1866 weduwe geworden, toen haar man Petrus Thybaut, Pier Pyle genaamd en tevens IJslandvaarder, op 35-jarige leeftijd stierf.

Haar eerste man, Jacobus Popieul, had ze ook al verloren toen hij met Allerheiligen 1855 niet meer terugkeerde van de haringvisserij. Karel ging bij zijn bruid en haar twee kinderen, Rose Speurs en Phiel Speurs, wonen in de Noordduinen, de latere Fluithoekweg.

In 1868 was Karel reeds IJslandvaarder. Aan boord van de goélette D.133 Léonie van rederij Gysel-Sagary met kapitein Blanquart vertrok hij voor de grote zeevisserij. Aan boord waren ook nog drie andere Koksijdenaars: zouter Karel Desaeveer, Louis Puis en de 19-jarige Henri Vanbillemont. Op 19 maart zeilden ze de haven uit. Al heel vroeg in het voorjaar sloeg het noodlot toe aan boord. Toen ze zich op 12 mijlen ten westen van de Westmaneilanden bevonden, gaf de kapitein teken het kollen te staken en zeil bij te zetten. Het marszeil werd gehesen, maar bij dit manoeuvre sloeg Henri Vanbillemont overboord. Men gooide de jongeling een reddingdboei toe, maar in het ijsskoude water vond Henri zelfs de kracht niet meer zich eraan vast te klampen. De overige achttien manschappen zagen hem voor hun ogen in zee verdwijnen. Aan het begin van de campagne was de sfeer dan ook heel somber. De visvangst verliep desondanks uitstekend en met 368 tonnen moruwe, 48 tonnen moruwe, 8 vaten kuit en 6 tonnen keeltjes keerden ze terug.

In 1869 was ook Karel bijna om het leven gekomen bij de IJslandvaart. Ditmaal was hij samen met buur August Puis naar Duinkerke getrokken en samen hadden ze zich kunnen aanmonsteren op één der grootste goélettes van de ganse vloot. Het was de D.32 Ravissante (176 tx) van rederij Hecquet-Vanrapenbusch. Ook twee Oostduinkerkenaars waren mee aan boord: de gebroeders Jozef en Frans Vanneuville. De kapitein was Louis Mathoré en er waren negentien bemanningsleden aan boord. Ze vertrokken op 17 maart en pas aangekomen op de visgronden aan de zuidkust begon de miserie. De mist verraste hen op 1 april. Hun zeilschip liep vast op de kust nabij Portland. Gelukkig konden allen zich op het strand in veiligheid brengen, maar in dit desolate gebied vonden ze pas na uren klauteren en rondtjolen een afgelegene hoeve. Het was niet echt koud voor de tijd van het jaar. Anders waren er wellicht vissers bijgeweest die door onderkoeling nooit bij de hoeve zouden zijn geraakt. Kapitein Mathoré en zijn mannen dienden in Reykjavik te geraken. Gelukkig konden ze geholpen worden door plaatselijke vissers die hen afzetten in Vik. Van daaruit dienden ze naar Reykjavik overgebracht te worden. Groot moet de verbazing bij Karel en August geweest zijn toen ze een week later, wachtend op repatriatie in Vik, plots plaatselijke vissersjollen zagen binnenlopen met alweer andere drenkelingen. En onder hen bevonden zich alweer Koksijdenaars. De goélette Léonie was op dezelfde plaats gestrand. De IJslanders die volop aan het strandjuten waren bij de aanspoelende wrakstukken van de Ravissante, zagen enkele mijlen verder alweer een "goudmijn" op hun kusten lopen. Zij hielpen de 21 mannen van de Léonie en hun persoonlijke spullen van boord halen, zodat ook daar geen mensenlevens te betreuren vielen. August en Karel waren dan ook niet weinig verwonderd wanneer zij Karel Desaeveer, Augusts broer Louis Puis en Pieter Vandevoorde konden omhelzen. Karel

Deramout had het jaar daarvoor nog aan boord van de Léonie meegereisd. Het was alsof de "duvels" ermee gemoeid waren.

Bijlage 7 - Algemeen overzicht van de Vlaamse IJslandvaarders die op IJsland bleven
 Uit: *Onze IJslandvaarders*, Johan Depotter

1. Gebleven op IJsland: met zeilschepen uitgevaren vanuit Duinkerke, Grevelingen, Nieuwpoort of Oostende, periode 1815-1938

<u>Naam</u>	<u>Voornaam</u>	<u>°</u>	<u>°Plaats</u>	<u>Lt.</u>	<u>Functie</u>		<u>Schip</u>	<u>Oorzaak</u>	<u>Gestorven</u>	
ALLAERT	Hilaire Ludovicus	1767	Nieuwpoort	63	kuiper	D	Jeune Alphonse	ziekte	11/05/1830	1
ALLAERT	Petrus Jacobus	1809	Nieuwpoort	30	matroos	D	Rosalie Alexandre (dogger)	met man en muis	00/03/1839	2
ARDAEN	Petrus Paulus	1776	Nieuwpoort	50	matroos	D	Les Quatres Frères	overboord	09/06/1826	3
BAELEN	Petrus Jacobus	1854	Adinkerke	42	matroos	D	Castor Graef van Vlaendren	overboord	10/09/1896	4
BAETE	Erasmus Petrus	1794	Brugge	44	matroos	D	Castor Graef van Vlaendren	met man en muis	23/03/1839	5
BALLIEUL	Petrus Jacobus	1811	Nieuwpoort	50	stuurman	Npt	Reine des Cieux	Ziekte en begraven in Nordfjörður	20/06/1861	6
BOEVE	Camilius	1871	Avekapelle	35	zouter	Gr	Frégate	overboord	28/02/1906	7
BOUCKELLYOEN	David	1836	Lombardsijde	40	matroos	D	La Foi	overboord	14/03/1876	8
BOUSSAERT	David	1853	Koksijde	24	matroos	D	Trois Frères	overboord	03/04/1877	9
CABOOTER	Carolus	1836	Oostduinkerke	18	matroos	D	Constance	Ziekte, begraven in Stodvarfjordur	26/05/1854	10
CALCOEN	Alexander	1816	Adinkerke	26	matroos	D	Perle	ziekte	03/06/1842	11
CALCOEN	Augustus	1847	Koksijde	55	matroos	D	Dame Blanche	overboord	15/04/1902	12
CALCOEN	Carolus Carolus	1860	Koksijde	28	matroos	D		met man en muis	28/04/1888	13
CAROEN	Norbertus	1774	Nieuwpoort	52	matroos	D	Schotter-Hoff	met man en muis	00/04/1826	14
CLOET	Joannes	1845	Oostduinkerke	43	matroos	D	Maria	overboord	28/04/1888	15
CLOU	Thomas	1836	Nieuwpoort	28	matroos	D	l' Affable Elisabeth	Ziekte en begraven in Fáskrúðsfjörður	01/06/1864	16
COCHEZ	Engelbertus	1799	Adinkerke	40	matroos	D	l' Affable Elisabeth	met man en muis	00/03/1839	17
CORNELIS	Petrus Carolus	1808	Koksijde	31	matroos	D	EDME	met man en muis	00/03/1839	18
COOLEN	Ludovicus	1796	Nieuwpoort	40	matroos	D	N.D. de Boulogne	ziekte	14/04/1836	19
COOLSAET	Joannes	1827	Nieuwpoort	43	matroos	D	St. Pierre	overboord	18/05/1870	20
COULIER	Petrus	1795	Oostduinkerke	31	matroos	D	Mardyckoise	overboord	10/09/1826	21
COUSSAERT	Victor	1875	Wulpen	26	matroos	D	Dame Blanche	met man en muis	26/04/1901	22
CUVEELE	Desiderius	1849	Koksijde	39	matroos	D	Marie et Cécile	met man en muis	28/04/1888	23
CUYLE	Antonius	1775	Oostende	53	matroos	D	Favorite	ziekte	26/04/1828	24
DAEMS	Engelbertus	1853	Oostduinkerke	48	matroos	D	Fiancée	ziekte overleden en begr. Reykjavik)	17/05/1901	25
DANNEEL	Henricus	1860	Koksijde	27	matroos	D	Trois Amis	ziekte	17/04/1887	26
DEBEERST	Petrus	1817	Adinkerke	38	zouter	D	Sirène	ziekte	14/07/1855	27
DEBEERST	Carolus	1848	Adinkerke	39	matroos	D	Amiral l'Hermite	Ziekte en begraven in Fáskrúðsfjörður	09/05/1887	28
DEBOUTTE	Camilius	1855	Ledegem	28	matroos	D	Mardyckoise	ziekte	27/06/1883	29
DECORTE	Eduardus	1856	Koksijde	35	matroos	D	Flore (Iougre)	overboord	28/04/1888	30
DEKONINCK	Joannes	1820	Veurne	35	matroos	D	Marguérite	met man en muis	17/05/1855	31
DELANGHE	Isidorius	1868	Oostduinkerke	18	matroos	D	Auguste	overboord	15/03/1886	32
DELRUE	Ludovicus	1797	Duinkerke	29	matroos	D	Jeune Antoinette	met man en muis	17/06/1827	33
DEPOORTER	Petrus	1800	Nieuwpoort	25	lichtmatroos	D	Favorite	overboord	06/06/1825	34
DEPOTTER	Leopoldus	1845	Koksijde	28	matroos	D	Providence	met man en muis	03/04/1877	35
DERYCKE	Paulus	1816	Nieuwpoort	41	kuiper	D	Jeanne d'Arc	ziekte	17/06/1857	36
DESAEVER	Carolus	1851	Wulpen	43	zouter	D	Deux Frères	ziekte	11/08/1894	37
DESCHACHTE	Franciscus	1810	Brugge	29	matroos	D	Etoile	met man en muis	00/03/1839	38
DESMET	Franciscus	1793	Oostende	35	matroos	D	Castor	ziekte	00/00/1828	39
DEVOS	Petrus	1791	Nieuwpoort	47	matroos	D	Dame Blanche	met man en muis	23/03/1839	40
DEWITTE	Desiderius	1862	Adinkerke	26	matroos	D	Euterpe	met man en muis	28/04/1888	41
DIERYCKX-VISSCHERS	Felix	1867	Koksijde	32	matroos	D	Polka	gewond overleden en begr. Reykjavik	10/06/1899	42
DORNE	Henricus	1830	Oostduinkerke	27	matroos	D		overboord	19/04/1857	43

DUMONT	Carolus	1836	Nieuwpoort	31	matroos	D	St. Jacques	overboord	03/08/1867	44
ENGELBRECHT	Henricus	1842	Oostduinkerke	50	matroos	D	Leona	met man en muis	07/03/1892	45
GARDELEIN	Franciscus	1822	Oostduinkerke	52	matroos	D	N.D. des Anges	ziekte (begr. Vik)	14/05/1874	46
GILLET	Fredericus	1854	Oostduinkerke	36	matroos	D	Virginie	met man en muis	15/03/1890	47
GOMBERT	Franciscus	1839	Wulpen	31	matroos	D	Octavie	met man en muis	13/05/1870	48
GUILLEMAN	Ferdinandus	1799	Oostduinkerke	44	matroos	D	Louise	ziekte	24/07/1843	49
HAELEWYCK	Carolus	1835	Koksijde	45	zouter	D	Irma	Ziekte en begraven in Fáskrúðsfjörður	05/05/1880	50
HINKENS	Michaelus	1829	Blankenberge	47	matroos	D	Jeune Henriette	met man en muis	00/03/1876	51
HUBRECHT	Jean Antoine	1788	Nieuwpoort	66	matroos	D	Maria	Ziekte en begraven nabij Hofn	03/05/1855	52
HUYSEUNE	Carolus	1863	Oostende	25	matroos	D	Lulu Zaza	met man en muis	28/04/1888	53
JANSEN	Franciscus	1817	Veurne	38	matroos	D	Flore (Iougre)	met man en muis	17/05/1855	54
KETELERS	Franciscus	1801	Alveringem	27	matroos	D	Sans-Souci	ziekte	04/05/1828	55
KUYLE	Engelbertus	1884	Wulpen	23	matroos	D	Alerte	overboord bij schipbreuk	05/03/1908	56
LAFaire	Carolus	1853	Oostduinkerke	37	matroos	D	Virginie	met man en muis	15/03/1890	57
LAMBRECHT	Petrus	1844	Adinkerke	19	matroos	D	Centaure	overboord	29/03/1863	58
LAMMEN	Paulus-Antoine	1781	Nieuwpoort	55	matroos	D	EDME	met man en muis	14/04/1836	59
LANDSWERT	Jacobus Joannes-Baptiste	1821	Adinkerke	20	matroos	D	Diligente	ziekte	24/06/1841	60
LEFEBURE	Arsenius	1812	Adinkerke	35	matroos	D	Eugenie	met man en muis	00/06/1847	61
LEGEIN	Petrus	1821	Koksijde	34	zouter	D	Charlotte&Louise	ziekte	20/07/1855	63
LEGEIN	Engelbertus	1846	Koksijde	42	matroos	D	Jeanne	met man en muis	28/04/1888	64
LEGEIN	David	1856	Koksijde	21	matroos	D	Favorite	met man en muis	01/04/1877	65
LEGEIN	Petrus	1858	Koksijde	19	matroos	D	Favorite	met man en muis	01/04/1877	66
LEGEIN	Carolus	1863	Oostduinkerke	21	matroos	D	Confiance	ziekte	12/04/1885	67
LEGEIN	Petrus	1871	Adinkerke	17	lichtmatroos	D	Jeanne	met man en muis	28/04/1888	68
LEMAIRE	Victor	1867	Oostduinkerke	23	matroos	D	Virginie	met man en muis	15/03/1890	69
LENAERS	Franciscus	1814	Knokke	33	matroos	D	Eugenie	met man en muis	00/06/1847	70
LEROOY	Carolus	1831	Oostduinkerke	26	matroos	D	Desiré	met man en muis	05/05/1857	71
LOPPENS	Dominicus	1763	Nieuwpoort	61	kapitein	Npt		Ziekte en begraven in Talknafjörður	00/00/1824	72
LYCKE	Franciscus	1873	Koksijde	24	matroos	D	Marie-Robert	met man en muis	06/03/1897	73
MAESEN	Leopoldus	1846	Fr. >Wulpen	24	matroos	D	Octavie	met man en muis	12/05/1870	74
MESSELEYN	Carolus	1861	Wulpen	27	matroos	D	Etincelle	overboord	28/04/1888	75
MESSEN	Carolus	1798	Nieuwpoort	27	matroos	D	Alexandre	overboord	09/06/1826	76
MESSEN	Alphonsius	1828	Fr. >Nieuwpoort	32	stuurman	Npt	Princesse Charlotte	overboord	19/05/1860	77
METSU	Franciscus	1765	Nieuwpoort	62	zouter	D	Jeune Françoise	ziekte	00/00/1827	78
MINNECRE	Bartholomeus	1801	Nieuwpoort	25	matroos	D	Auguste	ziekte	04/04/1826	79
MINNECRE	Cornelius	1819	Nieuwpoort	20	matroos	D	Castor	met man en muis	23/03/1839	80
MISSUWE	Ludovicus	1801	Nieuwpoort	25	matroos	D		met man en muis	00/04/1826	81
NAERT	Constant	1840	Oostende	19	tonnelier	D	Jeanne - Françoise	ziekte	06/06/1859	82
NAESSEN	Antonius	1787	Nieuwpoort	39	matroos	D		met man en muis	00/04/1826	83
NASSEL	Joannes	1797	Nieuwpoort	42	matroos	D		met man en muis	00/03/1839	84
NASSEL	Petrus	1770	Nieuwpoort	59	kapitein	Npt	Eendragt	ziekte	01/07/1829	85
NEUDT	Ferdinandus	1785	Nieuwpoort	56	zouter	D	Hypolyte	ziekte	18/05/1841	86
NEUDT	Joannes Joannes-Baptiste	1814	Nieuwpoort	46	matroos	Npt	Princesse Charlotte	overboord	19/05/1860	87
PI TTELLI ON	Bartholomeus	1840	Oostduinkerke	24	matroos	D	Marie-Valentine	Ziekte en begraven in Reykjavik	02/07/1864	88
PLAETEVOET	Rochus	1877	Koksijde	24	matroos	D	Julie	met man en muis	06/04/1901	89
PUYSTIENS	David	1844	Oostduinkerke	39	matroos	D	Marie-Louise	overboord	17/04/1883	90
PUYSTIENS	Seraphinus	1863	Oostduinkerke	38	matroos	D	Mardyckoise	met man en muis	26/04/1901	91
PINSON	Franciscus	1859	Adinkerke	23	matroos	D	Brise	weggevlucht/overboord en begraven in Fáskrúðsfjörður	08/06/1882	92
RIETHAEGHE	Augustus	1862	Steenkerke	26	matroos	D	Vaillante	met man en muis	28/04/1888	93
RINKE	Carolus	1795	Bredene	38	matroos	O	De Willem	ziekte	01/05/1833	94
ROOSE	Carolus	1804	Nieuwpoort	29	matroos	Npt	Eendragt	zelfdoding	16/06/1833	95

RUBBEN	David	1829	Koksijde	50	matroos	D	Joyeuse	met man en muis	21/03/1879	96
SANS	Amandus	1856	Oostduinkerke	27	matroos	D	Virginie	overboord	06/05/1883	97
SEZIER	Engelbertus	1848	Oostduinkerke	22	matroos	D	Cérés	ziekte	16/04/1870	98
SEZIER	Petrus	1851	Oostduinkerke	23	matroos	D	Belle Hélène	overboord	14/04/1874	99
STREEK	Adrianus	1814	Nieuwpoort	19	matroos	Npt	De Goede Vereëning	ziekte	09/05/1833	100
TESSENAERE	Matheus	1789	Nieuwpoort	50	matroos	D	Deux Frères	met man en muis	00/03/1839	101
TIMMERMAN	Henricus	1875	Adinkerke	22	matroos	D	Marie-Robert	met man en muis	06/03/1897	102
TORREELE	Petrus	1843	Adinkerke	26	matroos	D	Norma	ziekte	17/08/1869	103
TORREELE	Carolus	1853	Oostduinkerke	35	matroos	D	Schotter-Hoff	overboord	28/04/1888	104
TRAVERSIER	Carolus	1853	Veurne	35	matroos	D	Vaillante	met man en muis	28/04/1888	105
VANBEVEREN	Joannes	1862	Koksijde	39	matroos	D	Julie	met man en muis	04/04/1901	106
VANBILLEMONT	Henricus	1849	Koksijde	19	matroos	D	Leonie	overboord	15/04/1868	107
VANBILLEMONT	Augustus	1862	Koksijde	26	matroos	D	Vaillante	met man en muis	28/04/1888	108
VANBILLEMONT	Arthur	1875	Oostduinkerke	26	matroos	D	Mardyckoise	met man en muis	26/04/1901	109
VANBUCHHAEVE	Joannes	1802	Veurne	36	kuijer	D	Jeune Frederic	Overboord en begraven in Vik	25/03/1838	110
VANDENBERGHE	Cornelius	1769	Blankenberge	67	matroos	D	Confiance Artemise	ziekte	11/05/1836	111
VANHILLE	Carolus	1816	Lombardsijde	43	matroos	D	(oorlogsschip)	Ziekte en begraven in Patreksfjörður	04/06/1859	112
VANHILLE	Desiderius Joannes	1841	Lombardsijde	36	matroos	D	Ouvrière	Ziekte en begraven in Reykjavik	21/04/1877	113
VANNEUVILLE	Franciscus	1814	Oostduinkerke	25	matroos	D	Jean Bart	overboord	24/03/1839	114
VANSEVEREN	Petrus	1798	Oostduinkerke	41	matroos	D	Deux Frères	met man en muis	00/03/1839	115
VANTIELCKE	Theophiel	1859	Duinkerke	28	matroos	D	Ambitieuze	met man en muis	28/04/1888	116
VANTOMME	Joannes	1803	Nieuwpoort	23	matroos	D		met man en muis	00/04/1826	117
VERCOUTTER	Leopoldus	1847	Adinkerke	41	matroos	D	Dame Blanche	met man en muis	28/04/1888	118
VERHAEGHE	Eugène	1862	Koksijde	24	matroos	D	Imperatrice	met man en muis	00/00/1887	119
VERHEECKE	Franciscus	1773	Blankenberge	54	matroos	D	Aimable Auguste	met man en muis	00/00/1828	120
VERSCHELDE	Remigius	1857	Adinkerke	26	matroos	D	Malvina	verdrongen/schipbreuk	19/03/1883	121
VREESWIJK	Napoleon Petrus	1812	Nieuwpoort	29	matroos	D	Jeanette	overboord	01/08/1842	122
VIAENE	Franciscus	1830	Adinkerke	26	matroos	D	Commerce	overboord	14/06/1856	123
VILAIN	Franciscus	1846	Koksijde	42	matroos	D	Vaillante	met man en muis	28/04/1888	124
VILEYN	Ludovicus	1821	Adinkerke	33	matroos	D	St.-Jean-Baptiste	overboord	02/05/1854	125
VROOME	Antonius	1779	Nieuwpoort	48	matroos	D	Auguste	met man en muis	17/06/1827	126
VROOME	Ludovicus Joannes	1806	Nieuwpoort	33	matroos	D		met man en muis	00/03/1839	127
VYNCK	Franciscus	1820	Nieuwpoort	42	matroos	D	Hermione	ziekte	11/08/1862	128
ZOETE	Benjaminus	1860	Adinkerke	28	matroos	D	Jeanne	met man en muis	28/04/1888	129

* Alle verongelukte IJslandvaarders, weliswaar in ons land geboren maar uitgeweken naar Frankrijk, daar hun militiedienst deden of huwden met een Française, werden niet in deze lijst opgenomen.

2. Gebleven op IJsland: met stoomtreilers of motortreilers uitgevaren vanuit Zeebrugge of Oostende, periode 1890-1995

<u>Naam</u>	<u>Voornaam</u>	<u>°</u>	<u>°Plaats</u>	<u>Lt.</u>	<u>Functie</u>	<u>Schip</u>	<u>Oorzaak</u> <u>Omgekomen</u> <u>tijdens stranding</u>	<u>Gestorven</u>
<u>Rouzée</u>	<u>Gustaaf</u>	<u>1884</u>	<u>Oostende</u>	<u>56</u>	<u>matroos</u>	<u>0.86</u>	<u>Georges</u> <u>Edouard</u> <u>en begraven te</u> <u>Vikurkirkjugardi</u>	<u>13/02/1941</u>
<u>Coulier</u>	<u>Cyriel</u>	<u>1916</u>	<u>Oostduinkerke</u>	<u>24</u>	<u>matroos</u>	<u>0.86</u>	<u>Georges</u> <u>Edouard</u> <u>en begraven te</u> <u>Vikurkirkjugardi</u>	<u>14/02/1941</u>

<u>Debrock</u>	<u>Gerard</u>	<u>1915</u>	<u>Richmond</u> <u>(GB)</u>	<u>26</u>	<u>matroos</u>	0.86	<u>Georges</u> <u>Edouard</u>	<u>Omgekomen</u> <u>tijdens stranding</u> <u>en begraven te</u> <u>Vikurkirkjugardi</u>	<u>14/02/1941</u>
<u>Dedrie</u>	<u>Raymond</u>	<u>1924</u>	<u>Oostende</u>	<u>17</u>	<u>hulp-</u> <u>motorist</u>	0.86	<u>Georges</u> <u>Edouard</u>	<u>Omgekomen</u> <u>tijdens stranding</u> <u>en begraven te</u> <u>Vikurkirkjugardi</u>	<u>14/02/1941</u>
<u>Caullet</u>	<u>Theodoor</u>	<u>1925</u>	<u>Oostende</u>	<u>15</u>	<u>lichtmatroos</u>	0.86	<u>Georges</u> <u>Edouard</u>	<u>Omgekomen</u> <u>tijdens stranding</u> <u>en begraven te</u> <u>Vikurkirkjugardi</u>	<u>14/02/1941</u>

Zowel de naam van Cyriel Coulier als die van Gérard Debrock, beiden oud-leerlingen van de 'IBIS' gestorven en begraven op IJslandse grond, staan in die school vermeld op het memoriaal voor de slachtoffers van beide wereldoorlogen.

Op de O. 160 'Nautilus' (IJslandvisserij) stierf tijdens de héénreis (ziekte)de kok Arthur-Henri Dehondt op 21/12/1946 en hij werd begraven op Heimaey (Vestmannaeyjar)

Op de O.298 Van Dyck stierf na zes dagen ziekte aan boord op 13/01/1948 Roger Lust (1928-1948) en hij werd op 15 januari ten grave gedragen door zijn medemaats te Reykjavik.

Gardelein Franciscus Josephus Ludovicus

°Oostduinkerke, 25/01/1815 *IJsland, 14/05/1874

Franciscus was de zoon van Ignace, (*Oostduinkerke, 1837) en van Susanne Haezebaert, (*Oostduinkerke, 1829). Op 11 mei 1844 trad hij te Oostduinkerke in het huwelijk met Joanna Fouvry, (°Oostduinkerke, 1817). Joanna was herbergierster op de dorpsplaats te Oostduinkerke en Frans was herbergier/schoenmaker aldaar. Toch besloot hij omstreeks 1860 zich te laten aanmonsteren voor de IJslandvaart.

Op de geboorteakte uit 1861 van hun jongste zoon Basile Joannes staat vermeld: " de vader afwezig zijnde op IJslandvaerd".

Bij de huwelijksakte van zijn oudste zoon Louis te Duinkerke op 6 juni 1871 is een 'Acte de consentement du père' toegevoegd. Hierbij gaf de vader, afwezig en zijnde op IJslandvaart, de toelating tot het huwelijk van zijn zoon.

Maar tijdens de campagne van 1874 stierf Frans door ziekte geveld aan boord van de bisquine D.50 Notre Dame des Anges. Hij was toen al 59 jaar geworden.

Het spreekt voor zich dat matrozen op die leeftijd minder weerstand hadden en tijdens die lastige reis vlugger ziek werden. De meer ervaren en oudere vissers, meestal gepromoveerd tot inzouter aan boord, kwamen bij de IJslandvaart veeleer om door ziekte dan door ongelukken.

Frans stierf aan boord op 14 mei om zeven uur 's avonds. De Notre Dame des Anges bevond zich op dat moment op 63° 49' N.B. en 18°59' W.L.

Twee Duinkerse matrozen, Versaille Michel Alexandre (59j.) en Rocuel Jean Antoine(46j.) ondertekenden mee de overlijdensakte aan boord. Daar er geen verraderlijke O.-wind stond, kon de ervaren kapitein Pierre Auguste Wils zijn 20m-lange lougre doorheen het kliprijke Portland (Leegland) naar Kaap Dyrholaey sturen. Een roeiboot met het lijk van Frans werd uitgestoken en de roeiboot kwam toe op het zwarte strand van Vik. In deze omgeving werd Frans begraven door zijn medemaats. Zijn simpel graf heeft de tand des **tijds niet overleefd...**

Hubrecht Joannes Antonius

°Nieuwpoort, 23/07/1788 *IJsland, 3/05/1855

Joannes Hubrecht was de zoon van Jacobus Hubrecht, (°Varsenare en *Duinkerke, 1804) en van Battray Catharina, (°Oostende, 1768 en *Nieuwpoort, 1824).

Hij was al zeeman toen hij op 22 september 1817 te Nieuwpoort huwde met Isabella Nassel, (°Nieuwpoort, 1796). Haar vader Franciscus Ludovicus Nassel, echtgenoot van Anna Maria Clou, was door de Franse soldaten opgeëist geweest in 1805 om er te dienen voor het landingsleger. Napoleon Bonaparte had gedroomd ooit met een vloot Engeland aan te vallen. Veel Nieuwpoortse sloepen én hun bemanning werden in Boulogne vastgehouden. De opgeëiste vissers kregen daar 18fr per maand, vlees en brood. Frans Louis Nassel stierf te Boulogne op 24/11/1805.

De visserij ten zoute verliep weer naar behoren in Nieuwpoort toen Joannes Hubrecht huwde. De Hollandse koning gaf zelfs premies voor sloepen uitgerust voor de haringvangst vanuit Nieuwpoort, Oostende en Brugge. Voor moruwevangst kwamen er pas premies in 1818.

Toch zou Joannes Hubrecht in 1832 opteren voor de moruwevisserij vanuit Duinkerke. De verdiensten waren er ook beter, maar hij was wel zes maanden weg van huis, terwijl de Nieuwpoortse sloepen nooit veel langer dan 3 maand in zee bleven.

In 1836 was hij samen met Hubert Herreman en Jozef Mycke, twee stadsgenoten, aan boord van de Duinkerke brick-goélette Célestin. Verder was Pieter Vossaert uit Koksijde mee.

Toch zocht Joannes na die reis zijn geluk als visser in Oostende op een sloep uitgered voor de visserij aan de Doggerbank. In Oostende overleed zijn vrouw Isabelle Nassel op 20 maart 1838. Joannes hertrouwde te Nieuwpoort op 26 september 1838 met Joanna Clara Monteny, (°Nieuwpoort, 1795). Hij vond regelmatig werk aan boord van Oostendse sloepen en in de jaren vijftig woonde hij ook te Oostende.

Hij was al 66 jaar toen hij in 1855 als ervaren zeerot aangeworven werd op de Duinkerke goélette D.60 Maria (110tx) van rederij Verharne. De kapitein was Vick en onder de 17 bemanningsleden waren er vier Belgen aan boord: Joannes Hubrecht, de broers Pieter en Louis Verhulst en Joannes Vynck.

Op 6 juni 1855 kwam in Fécamp de goélette Angélique (chasseur) binnenlopen met de vangsten opgehaald in een baai te IJsland. Kapitein Cousin vertelde bij zijn thuiskomst dat hij voor zijn vertrek gesproken had met kapitein Vick, de patron van de Duinkerke goélette D.60 Maria. Dit schip had een man verloren door ziekte. Hij had de Belgische nationaliteit en was reeds 66 jaar. Het betrof hier Joannes Antonius Hubrecht. Op 4 september kwam de goélette Maria (109tx) van rederij Verharne Duinkerke binnengelopen.

Zieke bemanningsleden hadden toch zo weinig kansen. Alleen de komst van een natieschip kon soelaas brengen. Daar waren dokters aan boord. In de baai kon men ook de jagers (chasseurs) treffen, die gewonde of zieke IJslandvaarders mee naar huis konden nemen. De vissers zouden nog moeten wachten tot aan 't eind van de 19de eeuw vooraleer de Fransen een zekere permanente vorm van assistentie brachten voor zieke of gewonde IJslandvaarders.

Zeeziek zijn

Al bij de aanvang van hun zes maanden durende campagne naar het Hoge Noorden hadden vooral de groentjes ('de eersterlingen') af te reken met opkomende zeeziekte, de welgekende 'vertiges': zweten en braakneigingen te wijten aan de onvermijdelijke evenwichtsstoornissen op zee. Wie al meerdere reizen ondernomen had, bleef aan dek gemakkelijker overeind. Die had –zo zegden de IJslandvaarders- zijn zeezwing gevonden. Hij had zeemansbenen. Mijn overgrootvader August Desaever, die zes reizen ondernam, vertelde over die 'zeezwing' het volgende:

We liepen schrijlings (wijdbeens) aan dek. Je moest nooit strak op je benen staan, wel een beetje door je knieën buigen en steeds de tegenovergestelde beweging met je bovenlichaam maken als 't schip stampte of slingerde. Vooral van dat slingeren -boord naar boord- kreeg je de 'kwaks'. Onze boot kon rollen tot meer dan 45 graden en soms meer, bijzonder als we aan 't kollen waren. Het was dan niet méér dan een stopsel dat danste op die grote plas. Hoe krampachtiger de nieuweling zich aan alles vasthield, hoe zieker die zich voelde. Maar ook ik had 'iedermaals' vertiges de eerste dagen van de reis. Ik deed wel altijd voort mijn werk, maar 'k was bleek en ellendig en de pinten bier smaakten me dan niet...

IJslandvaarder August Desaever met vrouw en kinderen (Wulpen, 1904), mijn metje Irma staat centraal op de foto en was de oudste dochter van het gezin ('t werkpaard...)

Heimwee

Tijdens de reis raakte de IJslandvaarder mistroostig. De ene dag was de andere niet. August vertelde: *Je gedachten zweefden onwillekeurig naar je geboortedorp af. In een waas zag je de silhouetten van geliefden, je huisje, de stallen, akkers en dieren. Je moest vechten tegen de moedeloosheid maar dan zei je 'bij je eigens' dat ge dat zelf gewild had, dat ge maar opgewassen moest zijn tegen al dat 'achterdenken'. Ge zijt visser of ge zijt het niet! Als ge niet kon slapen van 't slecht weer en de koude dan was het slechts een poester (koffie aangengelgd met eau-de-vie) die deugde, want elkaar troosten, dat zag je bij ons aan boord niet, dat zat de IJslandvaarder niet in 't bloed. Er werd wel eens een traan gelaten als je alleen lag in je kooi en in 't bijzonder tijdens je eerste reis. De zwarte randen onder je ogen verraadden dat verdriet wel wanneer je uit je kooi moest.*

Als een stopsel zo groot, zo nietig was de galette in volle oceaan

Hoge werkdruk

Eens de visserij gestart, was het al werk dat ze zagen: eten, slapen en labeuren. Meer zat er niet in zolang de kabeljauw beet. Tijd voor lichaamshygiëne was er niet. Het wassen en scheren bleef uit tot halverwege de reis, toen ze voor het eerst voet aan wal zetten in een baai (fjord). *Bij het kollen en het opslaan van de moruwe hadden we geen tijd meer voor beslommeringen. Er waren dagen bij van achttien uren werken. Geen tijd ook om te zondigen of om te bidden, tenzij een kruisje maken in de palm van je hand, zodat niemand het kon zien. Onze baard smaakte steeds naar zout en onze ogen liepen rood aan door 't slecht slapen. Velen die hun eerste reis deden, zwoeren dat er geen tweede meer zou volgen.*

Angstig zwaar weer afwachten in het logies

Bij harde wind en zwaar weer plofte veel stuifwater, zowel boegwater of dat van de toppen der golven, aan dek. Toch ging het werk er onverdroten verder. *Dat stuifsel kroop door je kleren. Ook als was je nat tot op je vel, geen één die daar gewag van maakte. Als je **wacht erop zat, haastte je naar het vooronder maar met al dat stampen van 't schip** was het daar niet beter om je gemakkelijk om te kleden en alles te schikken en wat te slapen in je kooi. Van warm eten was er dan **geen sprake; een scheepsbeschuit uit de koude hand...** Alles rammelde, rinkelde of trilde tot bij ons hoofd. Op de bank bij de schaftetafel moest je niet lang zitten. **Eéns de laarzen en 't oliegoed uit, lag je zo rap mogelijk uitgestrekt in je kooi. Die moest je** afsluiten met het schuifdeurtje en daar lag je dan in volle duisternis. Als beginneling leerde je al gauw hoe goed je al je spullen moest vastsjorren in je kooi, wilde je er niet door bedolven raken. Kruiken en flessen moesten diep weg middenin de strozak en samen met de plunjezak vormden die tussen jou en de scheepsromp een veilig kussen. Toch werd je daar heen en weer gerold. Je moest je goed uitrekken en steun zoeken met hoofd, voeten en handen. Je handen hield je vast aan de kooischotten. Soms zwiepten je voeten hoger dan je hoofd en al gauw daarna kon je steun vinden **op volle voet aan 't voeteinde** van je kooi. Ge kunt gaan denken dat je bij storm geen oog dicht deed en vol blutsen en blauwe plekken stond achteraf.*

Typische IJslandkwalen

De archaische manier van kabeljauw vangen met de kollijn waarbij deze constant in beweging was, zorgde voor veel wrijving in de handpalmen van de vissers en dat touwwerk was ook steeds kleddernat. Om wonden of irritaties aan de handen te voorkomen, droegen de IJslandvaarders **kolwanten 'des manigots' vervaardigd uit** kotille (harde canvasstof) en versterkt met vilt, maar toch raakten die kolwanten al gauw versleten bij duim en wijsvinger. Tijdens de campagne naaide men dan een extra lap vilt (feutre)er bovenop of kwam er een reserve-duimstuk in de plaats. Wie geen extra stof bijhad, probeerde in de baai bij de IJslandse vissers wanten uit schapenvel te bekomen in ruil voor scheepsbeschuit.

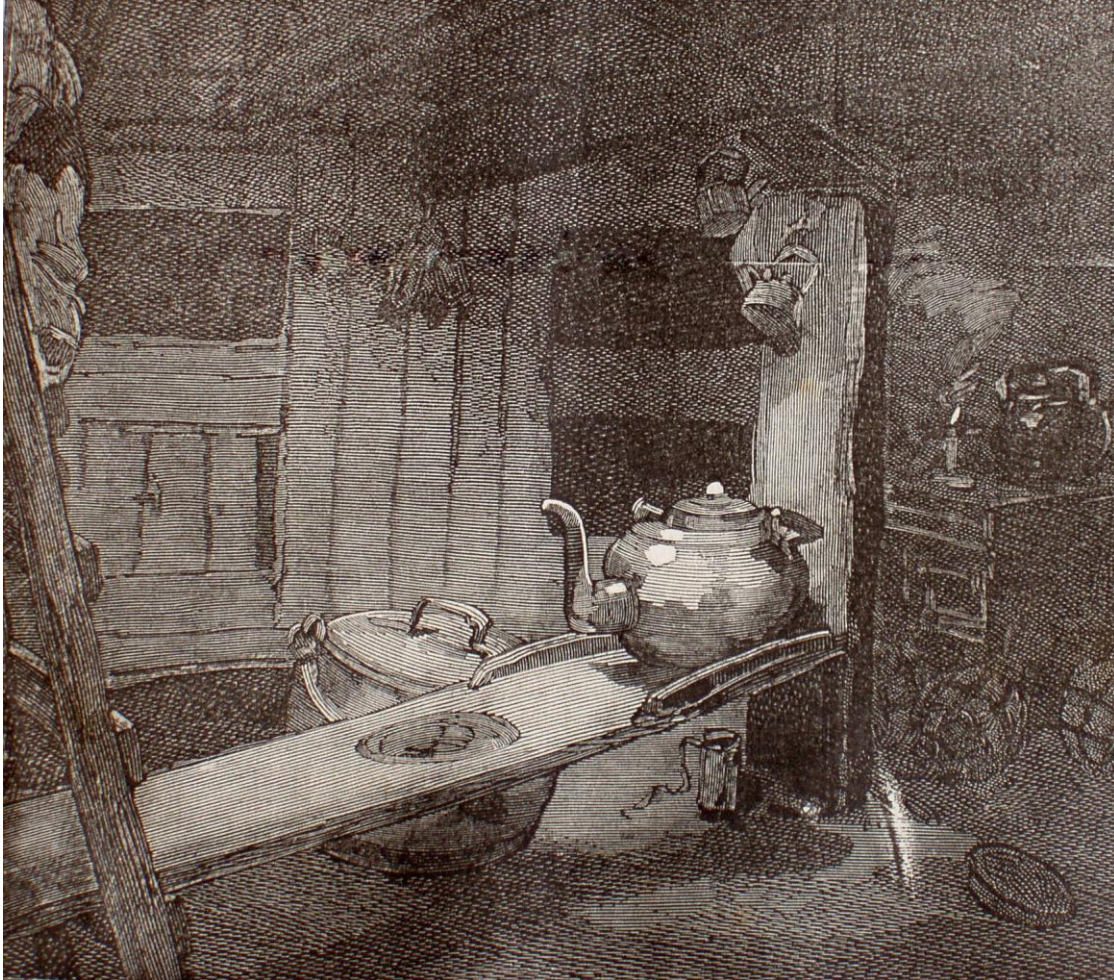

De achillespees van elke IJslandvaarder: de polsen

Daarnaast droegen ze extra mouwstukken uit oliegoed vervaardigd. Tussen mouw en kolwant lag de minder beschermde polsstreek. De mouwstukken en wanten waren steeds nat van zeewater en het slijm. Door de wrijving tegen de pols raakte de polshuid ontstoken. Die plek liep eerst rood aan, dan vormden zich kleine blaasjes onder de opperhuid. Bij verder contact met het oliegoed raakten die blazen groter en barstten ze open. Die verwonde pols werd door de IJslandvaarders 'fleurs d'Islande' genaamd. Mijn overgrootvader noemde dit 'de bloedhond'. Preventief smeerde men de polsen voor 't kollen in met levertraan. Maar aan 't begin van de campagne had men die niet aan boord.

Ik had van Poltje Coussaert geleerd dat ik mijn polsen moest omzwachtelen met palingvel vooraf ingewreven met zalf. Zo wikkelde ik de duim en wijsvinger tot ver over de pols in. Zo'n ding moest je zelf meebrengen van thuis, want van 'den ouden' (kapitein) moest je niets verwachten. Wie zich verwondde kreeg van hem wel striepen stof (zwachtels) en wat bruine zeep om de wonde uit te wassen. Er waren er ook die plasten op een wonde aan de hand of arm of men dopte de wonde met een vod gedrenkt in wat kortendrank. Verder moest je 't geluk hebben om niet ziek te worden in dat 'Deugnieteland'. Wij waren nog jong en taai en we dachten niet aan ziek worden. Er waren oude vissers die last kregen van reuma. Wie

in zijn kooi gekluisterd was door ziekte of ongeval, dat was benauwelijk. In het logies werd de reservekooi dan van alle tuig en spullen der medematrozen ontdaan, want de zieke kameraad had die kooi dan enkel voor zichzelf. Er is er één die gestorven is op twee dagen tijd, door buikloop geveld. Cissen van Berten Ooms hebben ze overboord begraven. Hij kreeg het vuur in de buik. Hij kronkelde lijk een paling en stierf na drie dagen in tormenten.

In het logies (het vooronder) brandde de koolkachel dag en nacht. Er werd bijna constant gekookt en het natte oliegoed hing er te drogen. Warmte en vocht, dag in, dag uit. Weinig verluchte en héél ongezonde leefruimte. Nog een geluk dat men de helft van de tijd aan dek vertoefde.

Haelewyck Carolus Ludovicus Leopold

°Veurne, 6/02/1835 *IJsland, 5/05/1880

Karel was pas negen jaar toen zijn moeder Coleta Loonis stierf. Vader Joannes, (°Veurne, 1807) hertrouwde met Christina Liefoghe, (°Bulskamp, 1817). Dit gezin verhuisde vanuit Bulskamp naar de wijk Bewesterpoort te Veurne op 1 mei 1851. Vader Joannes stierf er op 10 november 1859 en Christina in 1863.

Ondertussen was Karel te Koksijde op 31 januari 1859 in het huwelijk getreden met Sophie Calcoen, (°Koksijde, 1835 en *Brugge, 2/02/1881). Zij was de dochter van Jacobus Calcoen en Francisca Vermoote. Haar drie broers, Idesbald, David en Franciscus Calcoen beoefenden de IJslandvaart omstreeks 1855. Ook Karel Haelewyck vond de weg naar IJsland.

In 1857 was hij samen met Filip Vossaert uit Koksijde (Boomgaerdhoek) aangemonsterd aan boord van de D.32 Etoile de la Mer van rederij Soetenaey. Filip was zouter. Er waren twee Belgen onder de 17 bemanningsleden van deze grote goélette (136tx). De kapitein was Scheipman.

Ook na zijn huwelijk bleef hij verder de IJslandvaart beoefenen en in totaal deed hij 23 reizen.

In 1861 was hij bescheept op de corvette D.47 Providence(46tx) van rederij Soetenaey. Dit keer was hij vergezeld van Albert Vossaert en Henri Vermoote. Onder de twaalf bemanningsleden, met kapitein Merlen als de patron, waren er dus drie landgenoten.

Op 25 november 1862 werd hij door jachtwachter Louis Maes betrapt bij 't stropen van konijnen in de duinen op de grens van Koksijde met Oostduinkerke. In de Doornpanne aldaar was het jachtrecht toen toegeëigend aan de heren Desmedt en burggraaf De Nieupoort. De geldboete van 100fr werd omgezet in 16 dagen gevangenisstraf. Die celstraf werd uitgesteld tot na z'n IJslandcampagne van 1863. Dat jaar was Karel samen met zijn neef Pieter Jacobus Legein aangemonsterd op de lougre D.90 Jeune Gabriel(61tx) van rederij Veuve Bellais. De kapitein was Claeysen en er waren 14 man aan boord. Bij zijn thuiskomst vernam hij dat ook zijn stiefmoeder overleden was. Hij werd als voogd aangewezen over zijn stiefbroer Pieter Jozef "Louis". Die jongen was pas 8 jaar en hij werd ondergebracht in de Koksijdse wijk, de Zeepanne, bij Legein Philippus en Joanna Calcoen. Die laatste was de oudste zus van Karels echtgenote, Sophie Calcoen. Als Karel Haelewyck voor zes maanden op zee was, hielp z'n vrouw Sophie als meid bij Philippus Legein (landgebruiker/strandvisser) en Joanna Calcoen (landgebruikster en herbergierster). Het was hun zoon, Petrus Jacobus Legein, die met nonkel Karel aan boord was van de Jeune Gabriel in 1863.

Ook in 1870 was Karel aan boord van één van Veuve Bellais' schepen. Hij moest nu een andere nieuweling onder zijn vleugels nemen, de 17-jarige Frans Vermoote uit de wijk Kerkepanne. Samen stapten ze dat jaar aan boord van de goélette D.38 Moissonneuse.

In 1875 moest Karel, tussen twee reizen in, hemel en aarde bewegen om zijn jongere broer Pieter Jozef "Louis" van zijn militieverplichtingen te verlossen. Samen hadden ze een verbintenis met de Duinkerke rederij L. Dewulf-Cailleret & fils afgesloten voor de campagne van 1875. Met de grote goélette D.36 Décidée (142tx) o.l.v. kapitein Deconinck dienden zij te vertrekken op 1 maart. Aan boord was ook Karels neef, Engelbert Legein, alias "Cissen Tjaecke". Daar Louis Haelewyck sinds 1863 opgroeide bij de ouders van Cissen Tjaecke, waren zij als broeders ondereen. Karel Haelewyck die op de Désiré als tweede zouter aangenomen was, fungeerde als hun "pette" (engelbewaarder).

Wellicht bleven beide broers Haelewyck samen de IJslandvaardersstiel beoefenen op 't zelfde schip, want ook in 1880 waren ze samen aan boord van de goélette D.41 Irma van rederij Druel & Cie. Ook

Engelbert Coppillie was mee. De kapitein was Charles Famchon. De Irma verliet de haven van Duinkerke reeds op 1 maart. De bemanning van de Irma had hun "fooiedag" gevierd op 14 februari.

Eind april echter werd Karel ziek. Hij had geweldige buikpijn. Door koorts geveld, moest hij in zijn kooi blijven liggen. Hij kon met moeite drinken. Wat iedereen aan boord vreesde, gebeurde. Om 11 uur in de voormiddag van 5 mei stierf hun zouter Karel op zee ter hoogte van de Hoek 't Engels Hoofd, Ingholshöfði. Karel stierf in volle zee, maar de kapitein besloot om zijn zouter op 't kerkhofje van Faskruds fjord (Popeye) te doen begraven.

Zo beschreef Ch. Bolvin in "Un voyage en Islande en 1906" Faskruds fjord:

"Ze wordt "de baai der schoonheid" genaamd. De fjord is een honderdtal meters breed en begrensd door een bergketen. Alles is er zo grijs. Van de gespleten rotsen loopt het zoete water in de baai. Tegenover de rede waar onze IJslandvaarders aanliggen, bevindt zich de grote vulkaanrots, die onze vissers "de Koe" noemen. Enkele houten huizen vormen het dorp Faskruds fjord. Een watervalletje druist er naar beneden en verschaft drinkwater. Het kerkhof voor de Franse vissers en matrozen op Franse schepen is met paalwerk afgezet. In 1906 waren er meer dan 45 bewaarde graven. Bij vloed werden sommige ervan overspoeld. Bij de toegangspoort staat een grote Christusfiguur uit gietijzer. Dit kerkhofje is te bereiken langs een haast begaanbaar pad, zodat men de doden aanvoert met de reddingsbootjes. Buiten een mausoleum ter nagedachtenis van een Bretoense kapitein, staan er slechts houten kruisen geplant. De namen van de begraven vissers zijn met witte verf aangebracht en soms slecht gespeld..."

Clou Thomas Placide

°Nieuwpoort, 19/09/1835 *IJsland, 1/06/1864

Vader Jean Jacques was zeeman en op 26 oktober 1815 huwde hij te Nieuwpoort met Anne Marie Dewilde. Zij was geboren te Nieuwpoort op 23/08/1794 en haar vader was reeds komen te overlijden in 1803. In 1835 was Jan bescheept voor de IJslandvaart vanuit Duinkerke en tijdens zijn afwezigheid werd zoon Thomas Placide Clou geboren. Zoon Thomas deed meerdere IJslandreizen vanuit Duinkerke.

In 1861 was hij samen met stadsgenoten Mauritius Knockaert en Joannes Vanderzype aangemonsterd op de goélette D.60 Maria van rederij Verharne. De kapitein was Vick en waren 17 bemanningsleden.

Thomas trad na deze reis op 19 november 1861 in het huwelijk met de zus van Joannes Vanderzype, Anna Theresia Joanna Vanderzype, (°Nieuwpoort, 23/06/1836).

Ook in 1864 kozen Thomas en Joannes Vanderzype alweer om met de Maria van kapitein Vick in zee te gaan. April bracht zeer koud maar open weer op de visgronden aan de zuidkust. De kleinere lougres hadden wel met de fikse zuidoostenwind af te rekenen, en vluchtten voor de wind naar de Brede Bocht aan de Westkust. De Maria en de andere goélettes van meer dan 100tx dreven minder af en bleven aan de Zuidkust vissen. Daar werd veel gevangen, maar hun arbeid was dubbel zo zwaar, daar men het vissen regelmatig moest onderbreken. Door de wind kwamen de schepen te dicht bij de verraderlijke Zuidkust en iedereen aan dek moest na wat kollen ook de zeilen opzetten om al laverend terug weg van 't land te lopen en het vissen te hervatten. Er was steeds werk aan de winkel!

Thomas kreeg een onsteking in het kniegewricht en de pijn werd met de dag ondragelijker. Toch zette hij zich verder in. Aan boord dacht men maar aan één ding en dat was kabeljauw bovenhalen. Er was werk in overvloed en een ziek bemanningslid wilde alleszins niet als profiteur aanzien worden. Een zegswijze uit **die tijd aan boord was: 'Marche ou crève...'** Dit zegt genoeg! Er werd een zieke stellig beloofd om in de baai van Faskrudsford bij de dokter van het dienstdoende Franse oorlogsschip "La Danaé" op consultatie te gaan, maar ondertussen diende men verder te vissen, terwijl de kabeljauw beet.

In de baai aangekomen eind mei, kwam alle hulp te laat. Thomas' knie was al gaan etteren en hij ijldde van de koorts. Toen het oorlogsschip arriveerde in de baai, was Thomas al een vogel voor de **kat... Hij was al een week in z'n kooi gekluisterd en kreeg zelfs** geen water meer naar binnen. Hij stierf aan gangreen aan boord van de Maria op 1 juni 1864 om 20u.40. De akte werd ondertekend door kapitein Louis Josephe Vick, stuurman Jean-Baptiste Lievin Defer en luitenant Pierre Josephe Defer.

Thomas werd, begraven te Faskrudsford op onderstaand kerkhofje, speciaal ingericht voor de omgekomen IJslandvaarders en mariniers op Franse schepen. Zijn houten kruisje heeft de tand des tijds niet doorstaan en nog vele andere graven aldaar zijn spoorloos geraakt.

Begraafplaats voor matrozen en vissers op Franse schepen te Faskrudsfjord anno 1908

Debeerst Carolus Ludovicus

°Adinkerke, 5/12/1848 *IJsland, 9/05/1887

Ook Karel was in zijn jonge jaren boerenwerkman in Adinkerke. Op 20 december 1864 werd hij voor zonsopgang betrappt door de Veurnse gendarmes Joannes Demessenaer en Dominicus Deroove. Karel was zijn stroppen aan 't controleren. Ondanks het feit dat hij minderjarig was, diende hij 100fr boete of 16 dagen cel uit te zitten. De proceskosten beliepen 3,75fr , maar bij niet betalen daarvan werd ook 8 dagen extra celstraf aangerekend.

In 1874 was Karel reeds IJslandvaarder. Samen met Leopold Vercoutter en de ervaren IJslandvaarders Frans Verbanck, (°Ghyvelde, 1841) en Karel Vanhoutte, (°1834) was hij bescheept op de D.23 Louise-Marie van rederij Charles Vancauwenberghe. De kapitein was Merlin.

Tien jaar later, in 1884 was Karel samen met Karel Traversier en Karel Larrangé aan boord van de D.81 Promise, een 147tx-metende goélette van rederij Vancauwenberghe-Lemaire. De kapitein was Popieul uit Braydunes. Na deze campagne trouwde hij op 36-jarige leeftijd met Marie Thérèse Calcoen, (°Koksijde, 1838). Marie was in Adinkerke vooral als mannenjaagster gekend.

Men gaf die landbouwwerkvrouw daar de naam "Marie van bachten de vumme", daar men haar in hooi- en oogsttijd wel eens betrapte toen ze aan 't vrijen was weggedoken achter een hooimijt (vumme). Marie was te Koksijde gehuwd op 22/04/1858 met weduwnaar Pieter Debaenst, (°Veurne,1809 en *Adinkerke, 8/01/1869).

Ze woonden in de Duinhoek te Adinkerke. Daar werd ze op 14 april 1867 betrappt toen ze in de duinen van Bortier lag te vrijen met Pieter Lingier, de 58-jarige jachtbewaker aldaar. Velen verkneukelden zich daarin. De plaatselijke vissers vonden het doodleuk dat ze de jachtbewaarder nu eens voor de rechter konden dagen. Hij die zoveel visser-stropers achter de tralies had gezwierd ! Daar dit seksavontuur zich in een leegte (duinpanne) had afgespeeld en volgens de rechter toch ver van de paadjes en de openbare weg geschiedde, werd aan de aanklacht voor "openbare belediging tegen de eerbaarheid" geen gevolg gegeven. Dus ging het overspelige duo vrijuit. Lingier werd verder wel in 't geniep beschimpt als "de duinenpoeper".

Marie kreeg als weduwe tussen 1870 en 1880 nog vier kinderen. Daarvan bleef enkel Louise (°Adinkerke, 1879) in leven. Ook dit meisje kreeg als lapjesnaam "Wieze van bachten de vumme". Karel Debeerst en Marie Thérèse Calcoen kregen samen geen kinderen meer; Marie was reeds 46 bij hun huwelijk.

In 1887 was Karel samen met dorpsgenoten Engel Tahon en Frans Provoost bescheept op de D.74 Sirène van rederij Vancauwenberghe-Lemaire. De kapitein was Vanhille François uit Bray-Dunes. Ze monsterden aan op 15 februari en vertrokken begin maart. Begin mei werd Karel ziek en na enkele dagen kon hij zijn kooi niet meer uit. Er was geen oorlogsschip in de buurt, zodat de visser wegwijnde zonder dat échte hulp geboden kon worden. Karel stierf aan een ontsteking in de buik op 9 mei 1887. De Sirène bevond zich nabij Popey (Faskrudsford). Karel stierf om 16 uur en men bevond zich op 64°06 NB en 17°20 WL. Sans François en z'n metgezel Frans Provoost ondertekenden mee de akte.

Wellicht is zijn stoffelijk overschot begraven geworden in de baai, maar heden ten dage zijn daar geen bewijzen meer van overgebleven.

Pinson Franciscus Xaverius

°Adinkerke, 20/10/1859 *IJsland, 8/06/1882

Deze zoon van IJslandvaarder Henri en Marie Virginie Defresne deed na zijn legerdienst een reis in 1882 aan boord van de goélette Brise van rederij Claeysen & Cie. Ook de 19-jarige Karel Provoost uit dezelfde Pannewijk was mee. De kapitein was Alfred Antoine Frédérique Charlemein. De aanmonstering gebeurde op 16 februari. Er waren 17 bemanningsleden op de eerder kleine goélette (87.44tx). Begin maart gingen ze in zee. Het was bitter koud toen ze in Zuid-IJsland aan de slag gingen. Een windstoot in april rukte hun reddingsloep van het achterstevan en die verdween in zee. Zo hadden ze al één zekerheid minder, mocht het schip door ijs of door andere aanvaring in moeilijkheden raken. Tot in mei was er veel drijfjys aan de Zuidkusten. Geheel de Oostkust lag in ijs en toen ze daar wilden baaien halverwege mei was dit onmogelijk. Faskrudsford en Seydisford lagen er dichtbevoren bij. Het baalleven moest uitgesteld worden, dit tot groot ongenoegen van de matrozen die wel aan een week rust toe waren. Bovendien was het drinkwater dat ze hadden meegebracht uit Duinkerke al bijna op. Er werd gerantsoeneerd. Enkele schepen waren al naar Faeroer afgezakt om daar te baaien. Maar de kapitein wilde wachten. Met veel moeite en in volle mist raakte de Brise dan toch in Faskrudsford binnen op 7 juni. De IJslandse vissers leenden hen een roeiboot uit, zodat de mensen van de Brise tijdens het baalleven contact konden houden met de haven. **Voor Frans had het wachten al te lang geduurd en hij wilde aan wal raken. 's Anderendaags om halfzeven 's morgens vluchtte hij zonder iemand te verwittigen weg. Hij klauterde overboord en liet zich in de roeiboot glijden, maakte die los van de Brise en roeide naar 't land. Toen werd hij door medematrozen opgemerkt, maar vastberaden zette hij zijn vlucht verder. Met zijn verrekijker zag kapitein Charlemein de roeiboot verlaten aan 't land liggen. Geen spoor meer van Frans Pinson! Een Grevelings schip dat ook de baai van Faskrudsford bereikt had, werd gecontacteerd. Die kwamen met hun roeiboot bijliggen. Ze gingen een kijkje nemen. Eénmaal bij de IJslandse roeiboot gekomen, vonden ze die tegen het strand terug. Hij stond halfvol water en de roeiriemen waren spoorloos. In de boot lagen de laarzen en de muts van Frans. Men vermoedde dus dat de jongeling halverwege moet zijn gekapseisd en ergens in de baai was verdronken. Wat had die 22-jarige jongeling bezielde? Was hij ooit van plan nog terug te keren naar de Brise in de loop van die bewuste dag? Er zou hem bij z'n terugkeer wellicht een zware straf boven het hoofd gehangen hebben. Frans keerde nooit uit IJsland terug. Was dit zijn laatste wens?**

Pittellion Joannes Baptiste

°Oostduinkerke, 4/09/1840 *IJsland, 2/07/1864

Ook de jongste zoon van Leander en Marie Moerman werd IJslandvaarder. Na zijn militaire dienst kon hij in 1864 samen met dorpsgenoot David Cloet aangemonsterd worden op de nog haast nieuwe goélette D. 19 Marie-Valentine(122tx). Dit schip van reder Numa Joseph Nicolas Vancauwenberghe was twee jaar eerder van stapel gelopen in Duinkerke. Het was 25.15m lang, 6.20m breed en 3.59m diep onderdeks. De kapitein was Auguste François Evrard. Ze vertrokken op 20 maart. De campagne van 1864 was eigenlijk héél rustig verlopen. Buiten een stormdag tijdens de traverse (26 maart) en één op 13 april in de nabijheid van de Westmaneilanden, waren er geen sneeuwtempeesten die roet in het eten gooiden. Vanaf half april tot einde mei diende geen enkel van de 260 Franse moruweschepen ook maar één dag de visserij te onderbreken door slecht weer. Tijdens de campagne **verdronken "slechts" zes van de 4 337 IJslandvaarders; natuurlijk zes teveel, maar bijzonder weinig** in vergelijking met andere jaren. Daarnaast dienden de IJslandvissers ook rekening te houden met de factor ziekte. Twee Belgen, Tisten Pittellion en Thomas Clou, zouden in 1864 door ziekte geveld op IJsland blijven.

Toen Tisten aan boord te ziek werd en zijn donker logies niet meer uitkon, probeerde kapitein Evrard van boven de poolcirkel zo vlug mogelijk Z.W. -waarts Reykjavik te bereiken. Tijdens zijn route zagen ze geen natieschip. Joannes Baptiste stierf aan boord van de Marie-Valentine op 2 juli om 13.00. Ze waren toen ongeveer 30 mijlen buiten de kusten. Naast kapitein Auguste François Evrard tekenden de 25-jarige Duinkerke matroos Karel Kimpe en de 27-jarige David Cloet de overlijdensakte nog diezelfde dag. Het stoffelijk overschot van Joannes Baptiste Pittellion werd door de mensen van de Marie-Valentine in Reykjavik begraven op een afzonderlijk beluik, een met paalwerk en stenen afgesloten perceel. Dit was er speciaal opgericht voor de katholieke zeelieden van Franse vaartuigen.

De Marie-Valentine kwam pas op 20 september Duinkerke binnengelopen. Vader en moeder Pittellion hoorden dan pas van metgezel David Cloet wat er gebeurd was. Moeder Marie treurde om haar jongste die zo ver van huis begraven lag en mistroostig stierf ook zij een half jaar later.

Dieryckx-Visschers Felix Julius

°Koksijde, 8/01/1867 *IJsland, 10/06/1899

Felix was de tweede zoon van Louis Joannes Dieryckx-Visschers en van Clemence Annys. Vanaf hun huwelijk in 1863 woonde dit gezin in de Koksijdse wijk Galloper, tegenover de zandweg die naar het Schipgat leidde. Louis, een landbouwwerkman, pachtte aldaar ook een kleine hectare landbouwgrond.

Dankzij de geschriften van Camiel Florizoone, (°Oostduinkerke, 1865 en *Prince Albert-Canada, 1954), die z'n jeugdijaren ook in de Galloperwijk doorbracht, kunnen we nog veel over deze familie Dieryckx-Visschers achterhalen. Hieronder een fragment uit Camiels opgetekende jeugdherinneringen. Hij schreef zijn ervaringen neer op latere leeftijd in het verre Canada alwaar hij **was uitgeweken om er "te gaan boeren"**. De onderstaande anekdotes zijn daarom ook doorspekt met Engelse woorden:

"Eene story of mijn vaders tyme,

Louis was landvisscher gelijk Charles Legein, gezegt De Boete, dat is nets zetten die aan staken vastliggen op het strand, en mijn vader Louis Florizoone was paardenvisser. Dat paard trekt het net dat zwaarder en veel groter is. Men zit op het paard met eene houten zale die wel bekleed is met een wollen sarze daar under en dan twee grote korven die aan elkaar zijn met een stronge rope en met een kussen erop, en dan die grote baere erop from links tot rechts, carteschee genaamd. En nu vooruit "en garde vou", hij die zo'n outfit met uitsteeksels nooit gezien heeft, weet niet hoe gevaarlijk, men kan erg geslagen zijn.

Eens er kwam een man met eenen hogen buishoed aan, juste als vader en Malengier van onze dam afdraaiden en die man passeerde onder Mallengiers carteschee. Top! En hij was zynen hogen hoed tot op zijne schouders ingeslagen en met een grote cry hij schrok zo ferm en hij sprong in de gracht en wist niet wie of wat hem geslagen had.

Nu iets ik u moet zeggen: de jongste boy of Dierix, Louis genaamd gelijk zijn vader. Als hij rond de 10 jaar oud was, hij ga terzijde zijn vaders kar en hij valt in de zandroute en het karrewiel passeert just rechte over zijn necke en juist héél dichte van zijn huis.

Zijne moeder zag het en loopt en neemt hem op en draagt hem op zijn bed. Zij dacht dat hij dood was, maar hij kwam tot zijn zelve en was niet gekwetst.

Nu, een kind van de burgemeester Charles Declerque stierf, en daar wij al in "De Heilige Kindsheids" waren ingeschreven, wij waren al in de begraafing, en daar achter waren wij al inviteerd tot Clerques. En achter eten, wij speelden en er was een put dichte bij de stallen en die was vervrozen. Sommige hadden schaverdienen, alsook de jonge Louis Dierix die epileptic was. Hij valt door het ijs en hij versmoorde. Wij waren al triestig, wij zagen hem al zo geern en nu, de vrouw van de burgemeester, die mijn vaders nichte was, Mathilde Florizoone, gaf eene schoone begraafing voor dien goeden jongen en zij betaalde al de kosten ervan.

*Nu iets anders, eens er kwam in de lucht eene lange buize, en er kwam rook en vuur uit at de top! En er was seffens eenen grote orcaan kwam over. En Louis Dierix his schoone stuk rogge vloog rechte in de lucht naar die buize en het meeste ervan verbrandde, en het vloog bij onkel Joseph Vierens in, mijn moeders onkel. En er waren rond de 200 pannen van de schure geslagen en Dierix **lost al zijne schone rogge, meest verbrand en distroyed."***

Noot: De jongste broer van Felix kwam om het leven in de winter van 1881-1882, op 7 januari 1882.

Felix diende in z'n jeugdijaren werk te zoeken in grotere polderhoeves in de buurt. Thuis was er op de kleine "doening" te weinig om handen. Zo diende hij lang als knecht in een hoeve aan de Bootshoekse Dijk. De landbouwerszoon, fors gebouwd en "ruwe bolster" belandde wel enkele keren in de cel. Zo had hij het op 24 november 1888 aan de stok met Octavie Verghoote.

Deze laatste was een tijd werkombekwaam en Felix diende acht dagen vast te zitten. In de zomer van 1884 had hij samen met z'n oudere broer Hypoliet en buurjongens Karel Plaetevoet en Karel Vermeersch ook al voor de rechter moeten verschijnen toen ze door veldwachter Pieter Cornelis betrappt werden bij het stropen in de duinen. Op 7 september 1893 rond halfvijf 's morgens betrapte men hem in de duinen met verboden jachttuig. Hij wilde dit niet afgeven en hierdoor moest hij 24 dagen brommen aan het eind van 1893. In de nacht van Allerheiligen 1898 jaagde hij met een vuurwapen dat hij ook dit keer niet wilde afgeven.

Bij vonnis van 12 januari 1899 werd hij veroordeeld tot 300fr boete of 24 dagen celstraf en 6,04fr proceskosten. Felix had zich ondertussen voor het eerst in z'n leven bescheept voor de IJslandvaart. Samen met Vandewoude Henri uit de Hoge Blekkerwijk zou hij met de Euterpe van rederij A. Boone **in zee gaan...**

In de Galloperwijk keek men hem ongelovig aan. Zonder ervaring en de nodige visserskledij trok **men toch niet naar dat eiland... In een plaatselijke herberg werd hij door ervaren IJslandvaarders** hierover ondervraagd en aan de toog dreef men met hem de spot. De geïrriteerde Felix kreeg het er aan de stok met een IJslandvaarder maar de sjampetter werd er toch niet bijgehaald. **Stoelen en tafels werden in 't herbergje weer op hun plaats gezet en 'n bloedneus werd gestelpt. Felix liep** ziedend weg en aan de toog suste men de overigen: "Hij moet het zelf maar weten. Dat hij naar de kl**ten loopt, die stijfkop!"

Zo schreef Camiel Florizoone verder over dit gebeuren:

*"Dierix Felix, ging naar Island voor de cod-visscherij. Hij had nog zijne zeezwing niet (wijze van gaan der zeelieden) en een zekere man maakt fun of hem, en Felix die heel strong was, schiet daar in eene coleire en ze gaan in gevecht. Felix kon niet meester worden en was bijna doodgeslagen. Ze hebben hem in het hospitaal gedaan at Requiavic waar hij ervan gestorven is en daar in het kerkhof begraven is. Dat zegde Vandewoude die op het zelfde schip vaarde. Felix woonde nog bij zijn ouders, Louis Dierix van Wulpen en Clemence Annys van Coxyde, wiens huis stond aan de Galoper rechte zuid van **het Schipgat.**"*

Kort na het baaileven overleed Felix dus in het Franse hospitaaltje (l'Hôpital des Soeurs de Saint-Joseph) te Reykjavik. Wanneer hij er binnengebracht werd of hoelang hij er verbleef is niet duidelijk. Wel weten we dat hij daar op 10 juni uiteindelijk aan de gevolgen van dit gevecht aan boord bezweek.

In het werk van Bert Bijmens, "De IJslandvaarders van de Westkust", wordt melding gemaakt dat Felix op 12 juni 1899 op het kerkhofje ingericht voor de buitenlandse zeevaarders door pastoor Osterhammel begraven werd. In 1877 werd daar ook al de Lombardsijdenaar Désiré Vanhille begraven. In Reykjavik is heden ten dage nog een grafmonument te zien, opgericht ter ere van de IJslandvaarders die aldaar begraven werden.

Vanhille Desiderius Josephus

°Lombardsijde, 3/06/1841 *IJsland, 21/04/1877

Désiré was de oudste zoon van Karel en Joanna Huysseune. Hij was sinds zijn jeugd jaren in de Nieuwpoortse kustvisserij werkzaam. Désiré kreeg het toen vaak aan de stok met de jachtbewakers van de familie Crombez. Grootgrondbezitter Benoit Crombez, (°Leuze, 1785 en *Doornik, 1854) bezat in 1830 al 550 ha strand en duinen te Oostduinkerke-Baden. In 1839 kocht hij ook het duinengebied van Lombardsijde gelegen ten O. van de IJzermonding. Zoon Benjamin zou er een chalet bouwen en liet 15 ha schorregebied inrichten als golfterrein. Ook 40 ha aanpalende duingronden werden daartoe gebruikt. Eén der aangestelde jachtwachters, Antonius Demaetre, **moest het gebied vrijwaren van konijnen, maar ook van stropers...** Désiré Vanhille werd er meermaals betrap. Op 11 december 1857 werd hij alweer gezien met stroppen. De straf die op 11 februari 1858 uitgesproken werd voor de Correctionele Rechtbank van Veurne was niet mals: 200fr boete en 4,50fr proceskosten. Die straf werd omgezet in 14 dagen celstraf. Désiré was 18 jaar toen zijn vader niet meer terugkeerde uit IJsland. Op 6 december 1861 werd hij door weduwe Crombez-Lefèbvre aangesteld als hulpjachtwaker in het winterseizoen. Misschien dacht men dat ze minder last zouden krijgen van stroperij als ze een goede pensejager in dienst namen. Die job hield hij echter niet lang.

Vanaf 1867 werd Désiré zelf IJslandvaarder. In de nacht van 1 december 1867 werd hij samen met twee andere Lombardsijdse vissers (Eduard Heethem en Pieter Coopman) opgepakt voor nachtlawaai, onderlinge ruzie en daarbijhorend dronkemansgevecht. De Lombardsijdse veldwachter Karel Maes had zijn werk, want toen hij ter plekke kwam, was Désiré ook in gevecht geraakt met Leopold Vansteeger en diens gezelschap Pieter Raecke. Die laatste lag uitgeteld op de kasseien. Désiré kreeg op 24 januari te horen dat hij anderhalve maand achter de tralies moest. Hij was pas vrij of er vielen weer klappen. Op 13 maart kreeg Emile Huschmont een pak rammeling en ook zijn glasraam ging aan diggelen. Daar Désiré een verbintenis had met een Duinkerke rederij werd de straf uitgesteld tot na zijn IJslandcampagne van 1868. Alweer een maand en één week in de cel!

De derde week van februari monsterde Désiré aan voor de campagne van 1869. Achteraf werd dat te Lombardsijde gevierd met vissers Pieter Ureel en Michiel Vandevelde. In de nacht van 21 op 22 februari maakten ze veel nachtgedruis en Leopold Vansteeger was alweer het slachtoffer. Op 14 april –Désiré was al aan het kollen- luidde het verdict: drie weken celstraf, uit te zitten na het doen van zijn visserij nabij IJsland. Voor hij zijn campagne van 1870 deed, vond hij nog de tijd om in het huwelijk te treden. Hij trouwde op 7 februari 1870 te Lombardsijde met Juliana Emiliana Heetem, (°Lombardsijde, 1845), dochter van Philippus en Seraphina Staelens. Na zijn reis van 1870 had hij een moeilijk moment in de Lombardsijdse herberg van Thérèse Rotsaert. Daar kreeg Désiré Wybouw een vuistslag op de borst en ook de waardin kreeg een duw. Hij schold haar **uit voor "rosse hoer"**. Voor hij in 1871 naar IJsland moest, waren 18 dagen cel zijn deel. Hij was pas terug uit IJsland, of de buurt werd weer opgeschrikt. Op 17 september 1871 hadden hij en zijn broer August het aan de stok met de Nieuwpoortse herbergierster Sophie Debusscher en haar man Louis Naert. Désiré die zowel de vrouw als haar man vuistslagen gaf in het aangezicht, moest zes weken achter de tralies. Hij miste daardoor de aanmonsteringsdagen en kon in 1872 niet naar IJsland. Broer August die tijdens **dat gevecht eerder "supporterde" voor zijn broer moest slechts zestien dagen kortzitten** en kon wél naar IJsland. Désiré was nu eens thuis tijdens de zomermaanden. Op 28 juni 1872 werd hij samen met de 25-jarige Eduard Heetem betrap door jachttopziener Antoon Demaeter terwijl ze stroppen plaatsten in de duinen.

Vanaf 1873 tot aan zijn dood in 1877 werd Désiré verder steeds aangeworven als IJslandvaarder. In 1877 was hij samen met zijn 34-jarige dorpsgenoot **"Philippe "François" Aesaert aan boord van de goélette D.6 Ouvrière (141tx)** van rederij A. Bossaert. Er waren 19 bemanningsleden aan boord en de kapitein was Duquesne. Ze vertrokken op 18 maart. Een vreselijk weer stond hen te wachten. Op 2 april kreeg de IJslandvloot aan de Westmaneilanden te maken met storm uit het Oosten. Die hield aan tot 9 april. Vele schepen moesten noodgedwongen Reykjavik aandoen om de nodige herstellingswerken te laten verrichten. Ook de goélette Ouvrière liep daar op 14 april binnen met

schade en Désiré Vanhille moest gewond overgebracht worden naar het hospitaal. Het mocht echter niet baten en hij overleed er op 21 april. Dominee Hallegremur Sveinsson leidde de begrafenisplechtigheid op 24 april en bracht de Franse consul op de hoogte:

"Le soussigné, curé de paroisse atteste que par ce document que le matelot Désiré Vanhille, est mort à l' hôpital ici le 21 avril dernier et a été enterré le 24 du même mois au cimetière de la ville. Il est attesté par par ceci que le curé de paroisse à Reykjavik, Hallegremur Sveinsson a délivré de sa propre main et en vertu de ses pouvoirs le certificat ci dessus au Ministère pour l' Islande le 26 août 1877."

Al. Frans, K. Matros, Vanhille Désiré, Alder og Hjemsted ubekendt er dod paa det hervorende Hospital den 21 April dette dar og begravet den 24 i samme Maaned paa Byens Kirkegaard beridnes herved af undergetegnede sogne prost. At Sogueprost i Reykjavik Hallegremur Sveinsson egenhandig ogi Einberjinersir had meddelt ovenstaande attest beridores havet, Reykjavik, den 29 August 1877.

Ministerien for Island d. 26 August 1878, sign. Aug. Stephenson, chef de department pour l' Islande, Copenhague, le 20 septembre 1878

Pas in oktober 1878 werd het overlijden van Désiré Vanhille in de boeken van B.S. te Lombardsijde ingeschreven.

Zijn vrouw Juliana Heetem hertrouwde op 2 juli 1879 met Philippe Franciscus Aesaert, de IJslandvaarder die getuige was van het het lijden van Désiré aan boord van de Ouvrière en van het overlijden en begraven van haar eerste man te Reykjavik.

Zoon Jules zou, hoewel hij er zowel grootvader als vader verloren had, later ook vanuit Duinkerke op IJslandvaart gaan.

Daems Engelbertus "Engel"

°Oostduinkerke, 19/05/1853 en *IJsland, 17/05/1901

Engel trok reeds met z'n vader Pieter naar IJsland toen hij 17 jaar werd. Op 20-jarige leeftijd werd hij dienstplichtig en zo kon hij in 1874, 1875 en 1876 niet aanmonsteren op de Duinkerke IJslandvloot. Vanaf 1877 bewam hij door toedoen van het Ministerie van Landsverdediging de toelating om zich te beschepen. De districtscommandant werd steeds op de hoogte gebracht, wanneer de soldaat met onbepaald verlof het vaderland verliet.

En zo kon Engel de draad weer opnemen. Op naar de 30 reizen zoals zijn vader ?

Op vrijdag 17 februari 1877 trokken 52 Oostduinkerke IJslandvaarders na de misviering in de parochiekerk te voet naar Lombardsijde voor de jaarlijkse bedevaart. In die stoet liepen hun vrouwen of moeders mee. De voettocht duurde twee en een half uur en er werd menig paternoster gelezen. Bij het beeld van O.L.V. van Lombardsijde kregen alle bedevaarders de zegen en een aandenking. Menig kaars werd ontstoken. Rond de middag deden de vrouwen nog een "omweg" rond de kerhofmuur waar de 12 Staties afgebeeld stonden. De meeste mannen strekten ondertussen hun lamme leden onder een plaatselijke herbergtafel. Samen met hun vrouw dronk men dan nog een pint en in de late namiddag trok iedereen voldaan en met gerust gemoed naar Oostduinkerke: **de IJslandreis kon beginnen! De "kleine fooie" zat erop.**

Engel had zich weten te beschepen op één van de schepen van reder Bellenger. Samen met Louis en Theodoor Sezier alsook met Louis Ureel, allen bureu uit de Oostduinkerke wijk Oostachterduinen, waren ze aangenomen door kapitein Louis Turbot op de goélette D.75 Belle Hélène. Deze kapitein haalde steeds goede vangsten en in 1877 was dit gelukkig niet anders.

Ook in 1878 kon Engel samen met de broers Louis en Theodoor Sezier mee met kapitein Louis Turbot. Na deze reis zou Engel trouwen met hun nicht, Nathalie Sezier. De vierde Belg aan boord was Kootje Vanneuville, alweer een dorpsgenoot uit de Oostvoordduinen.

De Belle Hélène voer in 1878 met het kenteken D.5. In de loop van de winter 1877-1878 kwam deze goélette in handen van Charles Codron. Op donderdag 1 maart dienden de vier Oostduinkerkenaars **zich naar Duinkerke te begeven om de monsterrol af te tekenen en de "grote fooie" te vieren.** Na de formaliteiten konden ze zich tegoed doen aan de fooiemaaltijd op kosten van reder Codron. De Belle Hélène vertrok naar IJsland op 28 maart. De meeste schepen vertrokken dat jaar pas vanaf 2 april. De vangsten vielen alweer mee en Engel had genoeg geld bijeengespaard om te trouwen met zijn lief.

Op 13 november 1878 huwde hij te Oostduinkerke met Nathalie Sezier, dochter van IJslandvaarder Eugène en Joanna Delanghe. Het jonge paar bleef in hun wijk Oostachterduinen wonen. Er werden 13 kinderen geboren, maar negen ervan stierven kort na de geboorte. Jaar na jaar trok hij naar IJsland.

In 1883 was hij aan boord van de goélette D.80 Schotter Hoff met de gebroeders Henri en Rochus Danneel. Tijdens zijn afwezigheid werd dochttertje Elisa geboren, maar de baby was al ten grave gedragen bij zijn thuiskomst eind augustus.

In 1888 waren Kootje Vanneuville en Pieter Calcoen zijn Oostduinkerke metgezellen aan boord van de goélette Fileuse. Bij zijn thuiskomst op 9 september kon het geluk van z'n hoogzwangere vrouw "Liète" niet op. Hoe vaak had ze tijdens de voorbije zomermaanden niet gaan offeren bij 't beeld van Maria om haar man terug te mogen zien. Iedereen vertelde dat er toch zovelen nooit zouden terugkeren, maar niemand -zelfs pastoor Lootens niet- **wist wie...**

In 1892 was Engel aan boord van de D.29 Gauloise. Onder de 18 bemanningsleden was er nog een andere Belg, nl. de Oostduinkerkenaar Karel Seys. Eerst werd er gekold aan de zuidkusten, maar al

vlug week kapitein Thooris uit naar de Färöer-eilanden want het vele drijfjts en de barre koude maakte de visserij op de gebruikelijke visplaatsen schier onmogelijk. Op 4 september liep de Gauloise Duinkerke binnen met 464 tonnen moruwe en 22 vaten levertraan. De totale vangst beliep 65 888kg.

In 1893 en 1894 was Engel samen met Karel Vermote uit de wijk Oostvoorduin en zouter Engelbert Vanneuville aan boord van de goélette Intrépide. Die was gecommandeerd door Jean Baptiste Goddin. In 1895 was dit drietal alweer samen op de goélette Marguérite van rederij Numa Vancauwenberghe. Kapitein Goddin kwam nu uit voor deze rederij, daar reder Govard het na de campagne voor bekeken hield en al zijn IJslandschepen van de hand had gedaan.

In 1897 waren er vier Oostduinkerkenaars mee op de goélette D.27 La Foi onder leiding van kapitein Handtschoewercker en stuurman Dewaele. Het waren zouter Kootje Vanneuville en de matrozen Engel Daems, Engelbert Vanneuville en Engelbert Pyliser (Maentje Seys). Engelbert Vanneuville was Kootjes zoon.

In 1898 was hij dan bescheept met de goélette Séduisante samen met dorpsgenoten August Vermote en Jules Thieren en Emiel Delanghe. Dat jaar vertrokken ze op vrijdag 12 maart.

In 1901 was Engeltje Daems al aan zijn 29ste reis toe. Samen met Karel Maernhout en de gebroeders Frans en Hector Rubben had hij zich aangemonsterd op de goélette D.18 Favorite van rederij Vincent & Lemmens. Frans Rubben was zouter aan boord. De kapitein was Jean Baptiste Wils en er waren 18 man mee op deze eerder kleine (80tx.) goélette.

In zijn brief geschreven aan zijn vrouw Liete, gepubliceerd in Bachten de Kupe 18de jg. nr.5, had **Engel het nog erover...**

Beminde vrouw,

laat niet van zohaast gij dezen brief zult ontvangen van naar Lombartsyde te gaan om God en Onze Lieve Vrouw te bedanken voor onze gelukkige redding.

Beminde vrouw, laat niet van de coplamente te doen aan mijne zuster(1) van haren zoon(2). Wij hebben hem gezien.

Beminde vrouw, ik denk dat er veel zal geklapt worden(3), maar gij moet achter niets hooren, geloof mij dat wij allen in volle gezondheid zijn.

Den eersten april hebben wij niets anders dan slecht weer gehad. Den zesden april hebben wij zoo eene geweldige zee gekregen dat geheel het schip overeind geslegen was en ons groot zeil gescheurd, maar gelukkig hebben wij geen menschenlevens te betreuren.

Maar wij hebben afgezien, wij konden zwemmen in ons bed(4), maar god zij gedankt, het zal ook passeeren. De rest zal nog beter doorgaan(5) alzo verheugt zich de zeeman na eenen lange reis van zes maand terug te keren.

In plaats van aan de Eylanden(6) te loopen voor versch water zijn wij naer Fascrudfiord moeten komen met de menschen van de Yvonne(7).

En zo hebben we eerst Emiel Vanelverdinghe en zijne maats, de menschen van de Yvonne op onze schepen genomen. Zij verkeerden in nood en hebben hun schip moeten verlaten en twee schepen, waaronder het onze(8) hebben ze hier tot in de baeie gebracht. We zullen ze hier aan land zetten. Zoo zijn we hier in deeze baeie voor 24 uren en het is zij(9) die onze brieven zullen mede doen.

Nu beminde vrouw, het is al gepasseerd, waarover wij de Heer te bedanken hebben, ik denk ook dat gij uw gebeden met ons zult vervoegen en den Heer bedanken voor onze gelukkige redding.

Bemide vrouw, laat niet na van de complimenten te doen aan Vader en mijne Zuster, doet ze ook aan de Vrouw van mijne maats(10) en hunne familie, aan de vrouw van Emiel Vanelverding en die van zijn Maats(11).

Nu bemide vrouw en kinderen, brengt dezen zomer onder elkander in geluk en vreugde door en denk eens aan mij, die U teerhertig en liefminde bemint.

Ik geef U de hand van verre.

E. Daems

1. Seraphina Daems, (°Oostduinkerke, 1855) was de vrouw van oud-IJslanvaarder Karel Seys.
2. Zijn neef Engel "Spekke" Seys, (°Oostduinkerke, 1878) en zoon van Seraphina en Karel en in 1901 aan boord van de goélette Schotter Hoff.
3. Stukje bij beetje kwamen de mensen van onze Westhoek te weten dat de zware aprilstormen en de orkaan van 6 en 7 april niet minder dan 8 Duinkerke schepen deden vergaan. 61 IJslanvaarders, waaronder 6 Belgen, moesten het met de dood bekopen.

De bemanningsleden van de Yvonne werden op 24 april naar het Noorse Stavanger gebracht en vandaar uit ging het verder naar Calais. Daar arriveerden ze op vrijdag 10 mei en diezelfde dag nog spoorden ze naar Duinkerke.

De broers Ureel en Engel Lepeire konden 's anderendaags hun geboortedorp bereiken maar de brief van Engel hadden zij niet mee. Op maandagmorgen 13 mei kwamen nog andere drenkelingen met de Engelse stomer Abbotsford uit Leith in Duinkerke aan.

Veel brieven die door de IJslanvaarders in de baai geschreven werden, kwamen via Hull pas op vrijdag 28 juni in Duinkerke aan.

Engel Daems' hoopvolle brief kwam hier toe eind juni. Toen echter was in Duinkerke kranten reeds het bericht te lezen dat op 17 mei aan boord van de Favorite de Belgische matroos Engel Daems ten gevolge van een longontsteking overleden was. De bemanning had na zijn overlijden de haven van Reykjavik opgezocht en op 20 mei werd hij aldaar door Pastor Schreiber op het kerkhof (speciaal aangelegd voor de katholieke Franse mariniers en vissers) ten grave gedragen. Voor vrouw Liete was de onzekerheid niet te houden: enerzijds was er het onthutsend nieuws van het overlijden, anderzijds was er de brief van Engel **waarin hij haar duidelijk maakte dat hij gezond en wel was...**

4. Tijdens de storm van 6 op 7 april had een pak zee hun schip zwaar doen overhellen zodat het zeewater via de verluchtingspijp en het luik in het logies van de matrozen naar binnen was gelopen. De kachel was gedoofd en de onderste kooien stonden vol water. Er diende meer als twee uur gepompt worden en dan nog bleef hun slaap- en eetruimte geruime tijd kleddernat. In zo'n situatie is het opdoen van een longontsteking natuurlijk niet veraf.

Op de kachel die tijdens de reis nooit gedoofd werd, stond steeds water te koken of pruttelde de warme maaltijd uren aan een stuk. De dampen en de te drogen gehangen kledij verpestten dit slaapvertrek constant. Alles was klam, het was er broeierig heet, het stonk er en het is dan ook niet te verbazen dat in dit milieu zieke mensen allicht helemaal verkommerden.

Bemerk ook 4 kooien tegen de wand aan bakboordzijde. Linksonder is er eentje met gesloten luik. Vooraan de kachel met de dwars daarvoor geplaatste schafteplank (tafel) met in het midden een opening om de kookpot of braadpan in te zetten. De trap was de enige verbinding met het dek en de enige opening waarlangs daglicht en frisse lucht naar binnen kon. Meestal echter was het deurtje dicht om het water dat op het dek sloeg buiten te houden. Een rokerige lamp, gevoed met levertraan, bracht nauwelijks licht in dat donkere hol.

5. Engel kon toen nog niet vermoeden dat hij enkele weken later ernstig ziek zou worden en twee dagen voor zijn verjaardag zou sterven.

6. Op de dag van de grote fooie (de aanmonsteringsdag) had kapitein Wils tijdens het feestmaal aangegeven in welke baai (fjord) de Favorite één week lang een tussenstop zou maken. Hij had geopteerd voor de

Faeroer-eilanden. De Vlaamse IJslandvaarders heetten die kortweg "d' Eilanden" of "De Meunich". Ook enkele andere Duinkerke schepen (o.a. de Marie-Laure) zouden aldaar het voorseizoen van 1901 volmaken, maar er was dit jaar aldaar schier niks te vangen.

7. Door onvoorziene omstandigheden, het aan land helpen brengen van de 18-koppige bemanning der D.74 Yvonne kon Engel ook de baai Faskrudsford aandoen en daar schreef hij dan bovenstaande brief. De Yvonne zonk op 10 april nadat de bemanning ervan aan boord was gegaan van twee andere (8) Duinkerke goélettes (de ene helft op de Fileur en de rest op de Favorite). De mensen van de Yvonne werden naar de baai van Faskrudsford gebracht omdat van daaruit repatriëring goed mogelijk werd gemaakt.

9. Normaliter zouden de bemanningsleden van de Yvonne enkele brieven bij zich houden wanneer ze via Schotland en Hull in Duinkerke zouden arriveren. Ze werden echter via het Noorse Stavanger gerepatriëerd. De post lieten ze in Faskrudsford achter.

10. Karel Maernhout, Frans Rubben en Hector Rubben.

11. Dat waren Louis Double uit Nieuwpoort en Karel Vermoete en Isidoor Puystiens uit Oostduinkerke.

Engelbert Albertus Daems stierf aan boord van de Favorite op 17 mei om 11.15 (63°46 N en 23°14 W). Op 20 mei in de haven van Reykjavik werd de overlijdensakte uitgeschreven. Pas toen de drie kameraden van Engel in hun geboortedorp arriveerden de laatste dag van augustus, moest Liete berusten in het feit dat ze haar man nooit meer zou weerzien. Ze bleef in al haar verdriet met haar twee dochttertjes Maria (10 j.) en Elza (9 j.) achter. Het werk op hun kleine pachthoeve stapelde zich op. De aardappelen bijvoorbeeld dienden dringend geroid te worden.

Germain Chieux, sedert 1900 hoofdonderwijzer in de gemeentelijke school van Oostduinkerke, trok zich het leed van de weduwe ten zeerste aan. Hij was geboren in Poperinge op 4 augustus 1868, was daar gehuwd op 22 januari 1896 en was voor 1900 hulponderwijzer in Woumen. Sinds 1900 woonde hij in de Dorpplaats te Oostduinkerke. Hij raadde Nathalie Sezier aan zelf het nalatenschap en de plunjezak van haar man in Duinkerke bij het Belgisch Consulaat af te halen. Met de nodige bewijsstukken, aangevraagd op het gemeentehuis, vergezeldde hij de weduwe half oktober naar Duinkerke. Ook probeerde hij te onderhandelen met de rederij Vincent&Lemmens, met de voorzitter van de Hulpkas voor Weduwen en Wezen en met de heer Nissen, commissaris Inschrijvingen Zeeoverheid te Duinkerke. Zijn doel was om de nodige bewijsstukken én de vergoedingen vlug los te krijgen bij deze diensten.

Nathalie bekwam deze, maar de documenten bezaten dan wel niet over al de nodige zegels en stempels zodat het werk van de gemeente-onderwijzer uiteindelijk het opstellen van de aktes Burgelijke Stand deed vertragen. De gemeente Oostduinkerke was daarom misnoegd.

Hun ergernis jegens Germain Chieux werd met de dag groter, daar hij nu ook regelmatig de Oostduinkerkenars vergezeldde bij de aanmonstering voor 't seizoen 1902. Dit gebeurde zelfs tijdens de schooluren!

Nathalie stond op het punt om te hertrouwen met weduwnaar August Corteel. Die IJslandvaarder had reeds een contract afgesloten met een kapitein maar daar hij nu bij Nathalie al het voorbereidend akkerwerk (ploegen en inzaaien) wilde doen, moest het voorschot aan de rederij terugbetaald worden. Ook nu bleef Germain Chieux bemiddelaar/contactpersoon en voerde hij onderhandelingen te Duinkerke. De burgemeester Declerck weigerde Chieux echter verlof te geven op woensdagvoormiddag 22 januari. Halsstarrig deed Germain Chieux toch zijn zin. De gemeentesecretaris Florizoone lichtte daarom de kantonnale inspecteur van lager onderwijs in:

Mijnheer de Kantonnale Schoolopziener Dixmuid,

Wij hebben de eer U te laten weten dat de heer Germain Chieux inderdaad woensdag voormiddag 22 januari afwezig is geweest uit zijne klas.

Dat hij daartoe de noodige toelating geweigerd is geweest. Dat de heer Burgemeester hem in persoon deze weigering is gaan kenbaar maken, hem zeggende dat zijn verlof geen reden van bestaan had,

dat de heer Burgemeester zelfs teweet gekomen is dat de heer Chieux pogingen zou aangewend hebben voor zijn verlofbrief te doen ondertekenen door eenen Schepene na geweigerd te zijn geweest door den heer Burgemeester.

Dat de bijgebrachte reden voor verlof te bekomen was voor familiezaken, maar feitelijk door visschers te vergezellen naar Duinkerke en dat de heer Chieux geantwoord heeft aan de heer Burgemeester: "Gij weigert mijn verlof toe te staan, maar ik zal toch gaan!"

Ook de Belgische Consul in Duinkerke werd ingelicht. Het gemeentebestuur vroeg hem met aandrang dat de vereniging van reders en de Zee-overheid Germain Chieux als bemiddelaar van de Oostduinkerkse IJslandvaarders in de toekomst zouden weigeren.

Dag 1, 27 mei: Oostduinkerke – Kevlavik – Reykjanes – Hvolsvollur

Kennismaking met de ruwe natuur van IJsland

De zee slaat woest op de kliffen van het schiereiland Reykjanes.

Gunnhver, een hetebronnengebied met vele zwavelbronnen en pruttelende modderpoelen.

Johan Depotter op zijn vaste plaats in de bus: vooraan, om het hele reisgezelschap via de microfoon te kunnen vertellen over het doen en laten van onze IJslandvaarders.

Dag 2, 28 mei: Hvolsvollur –Heimaey, Westmaneilanden – Hvolsvollur

Verleden en heden op de Westmaneilanden

Zicht op het vulkanologische museum 'Eldheimar' op Heimaey.

Lunch nabij de haven van Heimaey, met zicht op een oude vissersboot op het droge en natuurpracht.

Uitkijken over enkele van de Westmaneilanden, een drukbezochte visgrond door onze IJslandvaarders.

Eén van meerdere fascinerende wolkformaties die tijdens de reis verschenen aan de IJslandse hemel. Zichtbaar op de achtergrond: de wereldberoemde vulkaan 'Eyjafjallajökull'.

Dag 3, 29 mei: Hvolsvöllur naar Seljalaland- en Skógawatervallen, zandstranden van Reynisfjara bij Dyrhóley, kerkhof in Vik en Kirkjubæjarklaustur

De gevaarlijke visgronden bij kaap Dyrhólaey

Van stralende zon bij de Seljaland- en Skógawatervallen...

...naar wind, regen en koude op de zandstranden van Reynisfjara. De pieken op de bovenste foto zijn de zogenaamde 'Capucientjes'.

Zicht op kaap Dyrhólaey met het zogenaamde 'Poortje'.

Beklijvend huldemoment voor onze Vlaamse IJslandvaarders begraven in Vik.

Het bevreemdende lavalandschap van IJsland.

Dag 4, 30 mei: Van Kirkjubaejarklaustur via Ingolfshöfði en Jökulsárlon naar Breiðdalsvík

De ijslandschappen bij het 'Tengels hoofd'

Tractortocht doorheen de spoelzandvlakte en de beklimming van de Hoge Blekker van IJsland, het 'Iengels hoofd'.

Puffins en grote jagers spotten op Ingólfshöfði.

De schuilhut die sinds 1912 uitgerust wordt voor zeelui die zouden stranden op de kust.

Het gletsjermeer Jökulsárlon.

Dag 5, 31 mei: Breiðdalsvík langs de fjorden naar Fáskrúðfjörður

Hulde aan de IJslandvaarders

Zicht op de ingang van de fjord van Fáskrúðfjörður, met de 'Hooivumme' in de verte.

Schapenzuring, één van de IJslandse planten die onze vissers verzamelden omwille van de geneeskrachtige werking.

Tijd voor een groepsfoto, voor de groene bus.

Zicht op het hotel, in een vorig leven het Frans hospitaal.

Fijne kennismaking met Fjóla Þorsteinsdóttir, de plaatselijke verantwoordelijke van het museum.

Poseren met onze visserssjaals voor de kapel in Fáskrúðfjörður.

Enkele details van de opstelling in het kelderverdiep van het museum, waar het leven op de galette in beeld gebracht wordt.

De begraafplaats in Fáskrúðfjörður.

*Nakomelingen van Vlaamse IJslandvaarders op de begraafplaats van Fáskrúðfjörður.
v.l.n.r.: Johan Depotter, Patricia Hiele, Eric Dekeyser, Gerry Vanbillemont, Lilliane Cattoor & Freddy
Hubrechtsen, Frans Verhegge, Linda Ticket, Nadette Mylleville, Paul Verhegge en René Verleene.*

Een visserssjaal en lantaarn namens het gemeentebestuur Koksijde-Oostduinkerke brengen hulde aan onze Vlaamse IJslandvaarders.

Dag 6, 1 juni: Fáskrúfjörður - Reykjavík

Reykjavík, de historische stadskern

Groepsfoto op de begraafplaats Hólavallagarður in Reykjavík, bij de gedenkzuil voor de Franse IJslandvaarders, met opschriften van de Franse romancier Pierre Loti.

Het Maritiem Museum van Reykjavik, dat helaas gesloten was tijdens ons bezoek aan de IJslandse hoofdstad.

Uitzicht op Reykjavik, met centraal de Lutherse kerk "Hallgrímskirkja".

Het Frans hospitaal voor IJslandvaarders in Reykjavik.